

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII., ŠT. 45 — CENA DIN 10.— KRAJ, 12. JUNIJA 1959

Edvard Kardelj v Söderhamnu

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in švedski ministrski predsednik Erlander sta v sredo z letalom prispela iz Sundsvala v Söderhamn. Jugoslovanski gostje so potem v spremstvu predsednika Erlanderja nadaljevali pot z avtomobili proti Falunu, staremu in znademu bakrenemu rudniku, ki ima velik pomen v razvoju švedske industrije.

JUGOSLAVIJA—GRČIJA

Danes, 11. junija je v Beogradu končala z delom mešana jugoslovanskogrška komisija. Po predlogu pogodbe ki jo bodo predložili v podpis, gre za sodelovanje na kulturnem, gospodarskem, turističnem in drugih področjih.

OTVORITEV NOVE TOVARNE TOMOS V KOPRU

Ze letos 20.000 motornih koles tipa Colibri

V nedeljo, 14. junija bo praznoval delovni kolektiv novozgrajene tovarne motornih koles »Tomos« v Kopru veliko gospodarsko zmago. Tega dne bodo predali s tekočega traku prvo, povsem doma izdelano motorno kolo tipa Colibri iz serije 20.000 vozil, ki jih bo nova tovarna proizvedla že v prvem letu poskusne proizvodnje. Pričakujejo, da bo svečanosti prisostvoval tudi predsednik republike tovariš Tito, ki je delavcem tovarne obljubil obisk že lani. Predsednik Tito je v sredo že prispel na Brione.

S plenuma Okrajnega odbora SZDL

Vzgoja državljanov - samoupravljalcev ni samo naloga šole, marveč celotne družbe

Kranj, 11. junija.

Danes je bil v Kranju plenum OO SZDL. Razpravljali so o reformi šolstva, o izobraževanju odraslih, o materialnem stanju v šolah, o vlogi šolskih odborov, politiki štipendij in podobno. Skratka, skušali so najti vse dobre in negativne plati dosedanjih naporov v uveljavljanju šolske reforme in dati pravo smer za prihodnje delo pri vzgajanju člana socialistične družbe.

Po uvodnih besedah o pomenu izobraževanja in vzgoji delovnega človeka, ki jih je povedal predsednik OO SZDL Franc Popit, je sekretar te organizacije Štefan Kadoič prebral obširno poročilo, iz katerega posnemamo nekatere ugotovitve.

Sledila je živahna razprava z mnogimi pripombami in ugotovitvami o dosedanjih uspehih na tem področju in sugestijami za prihodnje leto.

V glavnem poročilu plenuma je bilo poudarjeno, da široko sodelovanje državljanov in proizvajalcev v delavskem in družbenem upravljanju, kakor tudi splošni razvoj tehnike in kulturni napredek zahtevajo od ljudi zmeraj večjo ideološko in splošno kulturno raven. Zato so ob zaključku šolskega leta, ko razpolagamo z novimi podatki o načinu šolanja naše mladine in tudi o oblikah raznovrstnega izobraževanja odraslih, možni novi zaključki.

V glavnem gre za postopno uveljavljanje šolske reforme. Leto ima tri osnovne težnje; da šolstvo da večji prispevek pri izobraževanju državljanov, da šolstvo vzgaja sposobne državljane za družbeno upravljanje v vseh družbenih dejavnostih in končno, da se sistem šolstva tako demokratizira, da bodo vsem državljanom odprta vrata do najvišjih šolskih izobrazb.

Toda zgolj šolstvo ni kos takim zahtevam družbe pri oblikovanju novega člana socialistične skupnosti. Potrebna je pomoč vseh socialističnih sil.

Zastarelo naziranje, da samo šola vzgaja in izobražuje človeka, je danes škodljivo. Škodljivi so ostanki zapostavljanja fizičnega dela, škodljiva je bojazen, da bi z uvajanjem družbene prakse v šolo znižali njeno raven. Človeka formira in vzgaja celotno družbeno življenje, oblikuje njegove moralne in estetske vrednote, delovne navade in bogati življenske izkušnje. Zato morajo vse politične organizacije usmeriti svojo dejavnost v združevanje vseh činiteljev, ki vplivajo na izobrazbo državljanov. Šola pa mora čimbolj dosledno izpolnjevati svoj pripadajoči del nalog.

Proces reformiranja šolstva v našem okraju se je začel že pred petimi leti z uvedbo novega začasnega učnega načrta za osnovne šole. Novi način pouka je za učence bogatejši, zanimivejši in življenski. Toda za učitelje je težji in zahtevnejši — potreboval jim je širše poznavanje družbenih, gospodarskih in socialnih prilik.

Tak način pouka je uveden samo v nižjih razredih obvezne šole. V višje razrede šele vnašajo nekatere prve spremembe, to je zlasti spremembo tehničnega in vsebinskega pouka, likovno vzgojo itd. Velikega pomena je tudi izvenšolska vzgoja, zlasti pri tehničnem pouku. Zadnje čase ustanavljajo razne pionirske zadrge in tehnične krožke. Se več: uvajajo tudi fizično delo n. pr. urejanje šolskih vrtov itd. Iz podatkov pionirskih odredov je razvidno, da se učenci udeležujejo v 32 različnih dejavnostih izvenšolskega dela, ki zajemajo področja kulturne, gospodarske in športne vzgoje. Ti krožki zajemajo približno polovico učencev.

Pri tem pa je opaziti nekaj težav; pionirji imajo ponekod premalo pomoči, zlasti s strani mladinskih organizacij, ovira jih tudi

pomanjkanje prostorov in zemljišč, kjer bi učenci razvijali svojo dejavnost. Ponekod v zadnjem času odvezemajo celo tisto malo zemljišč (Nadaljevanje na 2. strani)

KOŠNJA

Foto: Fr. Perdan

Zvišati proizvodnjo in znižati proizvodne stroške sta osnovni nalogi kmetijskih zadrug

V ponedeljek je bil v sejni dvorani Okrajnega ljudskega odbora letni občni zbor Okrajne zadrugne zveze Kranj. Razen delegatov so se ga udeležili tudi tajnik poljedelskega odbora Zadrugne poslovne zveze za Slovenijo ing. Janez Perovšek, tajnik mladih zadrugnikov za Kranj Jakob Zen in drugi.

Referat o osnovnih nalogah kmetijskih zadrug in socialističnih kmetijskih posestev pri preobrazbi naše vasi je podal predsednik OZZ Tone Hafner. V začetku je poudaril, da je neposredni cilj kmetijskih zadrug čim večji gospodarski uspeh in povečanje delovne storilnosti ter znižanje proizvodnih stroškov, ki so še vedno mnogo previsoki.

Dosedanji uspehi kmetijskih zadrug in socialističnih posestev kažejo, da je sedanja pot gorenjskega kmetijstva pravilna. Visoki hektarski donosi pri pšenici in krompirju, novi nasadi jagodičevja in sadnega drevja, priprave za pisanje mladih govedi in prašičev, vse to je dokaz, da je z boljšo organizacijo dela možno precej povečati kmetijsko proizvodnjo.

Kranjski okraj kot izrazito industrijski okraj pa kljub precejšnjim uspehom v kmetijstvu v povojnih letih še ne more zadovoljiti vseh potreb prebivalstva po kmetijskih pridelkih. Letno potrebujemo v okraju približno 90.000 ton mesa, sami pa smo doslej krili le 40 % potreb. Ni problem, kam s pridelki — na svetovnem trgu je ogromno povpraševanje predvsem po govejem mesu — pač

pa, kako proizvesti čimveč. Rešitev je v utrjevanju pogodbene proizvodnje med zadrugo in privatnimi proizvajalci, ki pa mora temeljiti na obojestranski materialni zainteresiranosti. Razen tega so lani v skladu s tradicijami, vrsto in pasmo živine in upoštevajoč spremembe, ki jih zahteva tržišče, rajonizirali živinorejsko proizvodnjo. Velike rezerve za povečanje živinorejske proizvodnje so tudi v izboljševanju kumske baze, predvsem v povečanju hektarskih donosov na travnikih, ki jih je v okraju 17.043 hektarov.

Tudi v proizvodnji sadja, jagodičevja in zelenjave krijemo komaj polovico potreb, kljub temu, da imamo, razen nekaj vrst zelenjave, vse pogoje, ne samo, da zadovoljimo domači trg, pač pa, da te pridelke tudi izvažamo.

Letno pridelamo v okraju preko 330 milijonov litrov mleka, poraba na prebivalca pa je še vedno minimalna — približno 2 decilitra. O kakovosti naših mlečnih proizvodov skorajda ne moremo govoriti. Razen tega proizvodnja mleka pada iz leta v leto. Proizvodnja torej ne dohaja naraščajoče potrebnosti. Urejanje z novimi odkupnimi in

prodajnimi cenami mleka pa je le eden od načinov, ki skuša stanje izboljšati. Po mnenju tovariša Hafnerja bi morali obrati kmetijskih zadrug skupno s socialističnimi kmetijskimi posestvi kriti vsaj 50 % potrebo po mleku — danes pa jih ne krijejo niti 2 %. Prav v tem pa bi bila rešitev iz zagate.

Krompirja pridelamo na Gorenjskem letno okoli 706.000 ton, od tega je 55 % tržnega viška. Pri krompirju so naši proizvajalci dosegli že lepe hektarske donose, ki so v nekaterih primerih celo presegli evropsko povprečje. Proizvodni stroški pa so še vedno previsoki. To velja za semenski, jedilni in tudi za industrijski krompir. Za znižanje proizvodnih stroškov je več možnosti:

● zadruga mora postati absolutni nosilec in organizator proizvodnje semenskega krompirja, obvladati mora celotno blagovno proizvodnjo jedilnega in industrijskega krompirja

● gojiti mora intenzivne in kvalitetne sorte, ki najbolje uspevajo na njenem področju in ki dajo največje hektarske donose; ● proizvodnjo mora organizirati na takih zaokroženih površinah in s takim načinom obdelave, ki zagotavlja najnižje proizvodne stroške.

Na občnem zboru so govorili še o mehanizaciji v kmetijstvu, o pogodbeni proizvodnji, o strokovnih kadrih v kmetijskih zadrugah itd. Ker kadrov zelo primanjkuje, so sklenili, da bodo v okviru okrajne skupaj s sosednim okrajem organizirali dvolatno srednjo kmetijsko šolo, za katero bo vsaka zadruga zbrala potrebno število kandidatov v starosti od 22 do 30 let. Ti bodo po končanem šolanju vodili v zadrugah kmetijsko strokovno službo.

T.

naš razgovor

Pred kongresom ZK Slovenije Najteže je na vasi

IV. Kongres ZKS Slovenije je pred vrati; delegati se na ta pomembni dogodek skrbno pripravljajo.

Alojz Stamcar iz Iskre je med mlajšimi delegati. Saj mu je šele 29 let. Toda po izkušnjah v delu družbenih organizacij, pa tudi po njegovi marljivosti v oddelku za tehnično kontrolo, ga poznajo delavci kot zaslužnega komunisto. Zato so ga tudi izvolili za delegata.

»Za katera vprašanja si želite, da vam jih pomagaj rešiti Kongres?« smo ga vprašali ob tej priložnosti.

»Predvsem menim, da je treba več jasnosti pri delu,« je dejal. »Gre za metodo dela, ki včasih ni uspešna. V samem kolektivu se razmeroma močno čuti moč organizacije ZK. Teže pa je na vasi. Pravzaprav najteže. — Komunisti na vasi čisto ne najdejo pravih oblik dela. To se je pokazalo večkrat.

V Iskri je okoli 10 odstotkov delavcev včlanjeno v ZK. Predvidena so še nova sprejemanja v vrste ZK. Vendar v naseljih, kjer ti delavci stanujejo, ni čutili njihove ideološke moči.

Pogosto zadevamo tudi ob vprašanje tako imenovanih polproletarcev. To so delavci, ki jim stanovanjske razmere v mestu ne dopuščajo, da bi se odtrgali s podeželja in žive pol tu pol tam. Tem delavcem je treba pomagati, da se opredelijo na eno ali drugo stran. To pa ni zgolj stvar delavcev in komunistov, ampak tudi stvar napredka naše vasi. O tem je bilo precej govora na naši konferenci in upam, da bo o tem spregovoril tudi Kongres in nam pomagal pri prihodnjem delu.

Tako je povedal tov. Alojz Stamcar, delegat iz Iskre.

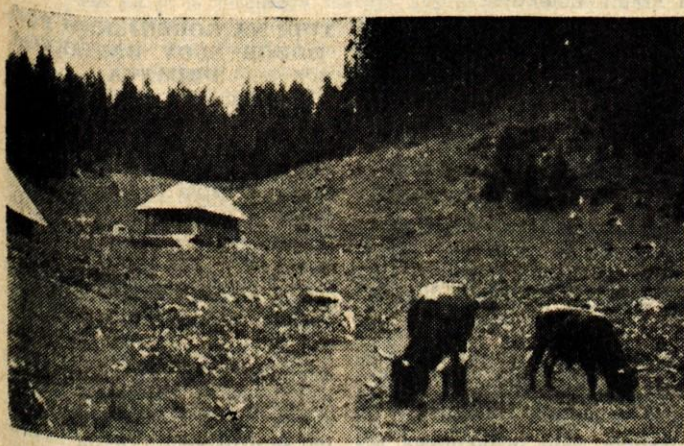
K. M.

SODELOVANJE JUGOSLAVIJE IN POLJSKE NA JEDRSKEM PODROČJU

Po dvodnevnih razgovorih v zvezni komisiji za jedrsko energijo z delegacijo državnega sveta poljske vlade za miroljubno uporabo jedrske energije sta v ponedeljek predsednik zvezne komisije za jedrsko energijo profesor Pavle Savič in pooblaščenec poljske vlade Vilhelm Bilig podpisala načrt znanstveno-tehničnega sodelovanja med Poljsko in Jugoslavijo na področju uporabljanja jedrske energije v miroljubne namene v letu 1959/60.

KOČA POPOVIČ POJDE V GRČIJO

Na vabilo srbskega zunanjega ministra Evangelosa Averofa bo državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popović obiskal Grčijo v dneh od 16. do 18. junija letos. S tem bo vrnil obisk ministru Averofu, ki je bil v Jugoslaviji lani.

MOTIV Z JELOVICE: Na Lipniški planini — Na 3. strani beri »V prvi izvidnici«

Kadri - osnovni pogoj za uspešen razvoj podjetij

Minule tedne so na Jesenicah veliko govorili o težavah v nekaterih gospodarskih organizacijah — v Zelezni, Korotanu in tako dalje. Hotel Korotan so priključili restavraciji Triglav, o Zelezni pa bo izreklo zadnjo besedo sodišče itd. Težave so tudi v nekaterih drugih podjetjih. Lesni servis Jesenice je že dlje pod prisilno upravo. Zaradi gospodarskih težav sta se pred kratkim združili tudi mesarski podjetji, toda stanje še ni zadovoljivo. Namesto, da bi se kolektiv zavzel za ureditev podjetja, se v vodstvu prepirajo za položaje...

Kaj se skriva v ozadju. Če hočemo biti odkriti, je čisto temu vzrok nezadostno sposoben kader, ki je mnogokrat obremenjen še z drugimi slabostmi. So pa še drugi vzroki, ki so dalekosežnejšega pomena, in izhajajo iz obstoječega stanja na Jeseni-

cah. Gospodarstvo je bilo tako rekoč v stagnaciji, za kar nosi del krivde tudi občina, ker ni dovolj skrbela, niti ni klicala na zagovor vodilnih ljudi, če so se pojavljale napake ali zlorabe položajev. Sedaj pa prihajajo do izraza ukrepi, ki so bili sprejeti pred nedavnim. Slabo je bilo zlasti to, da je bilo preveč stvari koncentriranih v občini, ki se je včasih pečala tudi z operativnimi posli, ki niso bili v njeni pristojnosti.

Osnovni gospodarski koncept občine naj bi bila preskrba prebivalstva in komunalna ureditev. V zvezi s tem je treba upoštevati gospodarsko strukturo občine. Na eni strani velika železarna, na drugi pa vrsta majhnih podjetij, ki še niso dosegla tistega razvoja delavskega samoupravljanja kot v železarni. Ta velika razlika še bolj zaostrojuje medsebojne odnose v občini.

Tako je v manjših podjetjih čisto nerešeno vprašanje skladov, režije in drugih podobnih vprašanj, katerim čisto botruje še prevelika decentralizacija nekaterih podjetij itd. Te ugotovitve so privedle do tega, da so letos na Jesenicah izvedli vrsto reorganizacij posameznih podjetij. Gostišče Dom pod Golico so priključili hotelu Pošta. Pred kratkim pa so temu podjetju priključili še gostilno Gorenje na Plavžu. Korotan, kakor smo že omenili, pa je bil priključen restavraciji Triglav. — Podjetje Avtoservis v Kranjski gori so pripojili istoimenskemu podjetju na Jesenicah itd. S tem nameravajo doseči predvsem znižanje režijskih stroškov in ustvariti dve gostinski jedri na Jesenicah. Podobno reorganizacijo pripravljajo v Kranjski gori, vendar je povsod eden in isti problem, vprašanje kadrov.

-k

„PLANIKA“ iz Kranja otvarja svoj obrat v Turnišču

V nedeljo, 14. junija bo v Turnišču pri Murski Soboti slovesna otvoritev industrijskega obrata za izdelovanje galanterijske obutve, ki ga je tam postavila kranjska tovarna obutve Planika. S tem obratom bodo prišli do stalnega zaslužka številni čevljarji iz Turnišča in okolice,

ki so morali zaradi pomanjkanja dela opustiti svojo obrt in odhajati na sezonsko delo v Hrvaško in Slovenijo. Obrat bo zaposloval sprva okrog sto delavcev-čevljarjev, z razširitvijo proizvodnje na nova, doslej še v industriji neizkoriščena področja, pa bo zaposloval okrog dvesto delavcev.

Novi osnutki zakonov in novi odloki

Pod predsedstvom Mijalka Todorovića je bila v torek seja Zveznega izvršnega sveta. Na njej so sprejeli sklepe v zvezi s povečanjem menjave blaga z azijsko - afriškimi državami, osnutka zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetovalcev in upravnih taksah, dopolnitve osnovnega zakona o založniških podjetjih in ustanovah, odlok o zavarovanju udeležencev pri mladinskih delovnih akcijah in odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prikazovanju domačih filmov.

TUJE MLADINSKE BRIGADE NA AVTOMOBILSKIH CESTI

Glavni štab mladinskih delovnih brigad je sklenil, da se tuje mladinske delovne brigade, ki so se prijavile iz 10 držav Evrope, Azije in Afrike, nastanijo v mladinskem naselju pri Nišu, ki ga že preurejajo. Za delo v juliju in avgustu se je prijavilo doslej okoli 200 mladincev in mladink iz raznih držav.

Poslopje novega obrata tovarne »Planika« v Turnišču pri Murski Soboti

Zasedanje Zvezne ljudske skupščine

V sredo dopoldne se je začelo zasedanje Zvezne ljudske skupščine. Zvezni zbor in zbor proizvajalcev sta imela ločeni seji, na katerih sta določila dnevni

red. Oba zbora bosta na ločenih sejah obravnavala predloge zakonov o pogodbah za izkoriščanje pomorskih ladij, o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanavljanju in poslovanju poštinskih domov, o dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1959, o popravku vrednosti nekaterih ladij trgovske mornarice, o dodeljevanju sredstev iz gospodarskih rezerv federacije in tako dalje. Razen tega bodo na dnevnem redu zveznega zbora predlogi carinskega zakona, zakona o splošnih načelih za organizacijo organov uprave ljudskih odborov, zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o sodiščih in gospodarskih sodiščih ter poročilo mandatno-imunitetnega zbora.

skih zbornic Jugoslavije, statuta Združenja založniških podjetij in organizacij FLRJ ter o spremembi in dopolnitvi statuta Zvezne gradbene zbornice.

Ob 11. uri dopoldne se je pod predsedstvom Petra Stambolića začela skupna seja obeh zborov z naslednjim dnevnim redom: razprava o poročilu ZIS o delu v letu 1958 in razprava o gibanju gospodarstva v razdobju januar — april letos.

Ko je skupščina odobrila ta dnevni red, je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković podal ekspozé o politiki in delu ZIS v preteklem letu.

Zbor proizvajalcev bo razpravljati tudi o poročilu zbora za gospodarske organizacije o potrditvi statusa Zveze gostin-

Te dni po svetu

● Najnovejši sovjetski predlogi na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi — zlasti predlog, da ostane položaj v Zahodnem Berlinu v zvezi z bivanjem čet zahodnih sil, nespremenjen še leto dni — so privedli ženevske konferenco v novo, zelo resno in odločilno fazo. Medtem ko zahodne delegacije, zlasti ameriška, ustvarjajo zaradi tega predloga zelo napeto in brezperspektivno ozračje, se britanska delegacija drži mirno in hladnokrvno. Posamezni britanski predstavniki izražajo v poluradnih razgovorih mnenje, da položaj vendarle ni tako brezupen, pa čeprav menijo, da je konferenca resnično zašla v zelo resno fazo. — Trenutno stanje na ženevski konferenci zares ni najboljše. Ko to ugotavljamo, pa se kljub temu ne kaže vdajati raznim črnoglednim izjavam, ki jih obe strani, zlasti pa ameriška delegacija, trenutno širijo. Ni pa popolnoma izključeno, da bi novi sovjetski predlogi o Berlinu vendarle predstavljali novo obdobje v razgovorih, kajti lahko se nadajamo, da bodo Zahodne sile odgovorile na sovjetski predlog z nekaterimi novimi predlogi.

● Bolgarska vlada je poslala Grčiji noto v zvezi z neurejenimi finančnimi vprašanji med obema deželama, v kateri poudarja znatno pozornost ustanovitvi področja brezatomskega orožja na Balkanu. Bolgarska vlada podpira predlog romunskega ministrskega predsednika Chiva Stoica, naj bi organizirali sestanek predsednikov vlad balkanskih držav, ter hkrati predlaga, naj bi Bolgarija in Grčija sklenili nenapadno pogodbo.

● Londonski časniki pišejo, da je britanska vlada te dni razpravljala o možnosti premestitve ameriških letalskih oporišč iz Francije v oporišča NATO v Veliki Britaniji. Med Francijo in poveljstvom NATO je namreč nastal spor, ker zahteva Francija udeležbo tudi v kontroli ameriškega atomskega orožja na svojem ozemlju. Odbor za obrambo je priporočil britanski vladi, naj morebitno zahtevo poveljstva NATO, za premestitev ameriških oporišč v Veliko Britanijo, »prouči s simpatijami«.

PREDSEDNIK TITO v Smederevu

V ponedeljek, 8. junija se je v Smederevu zbralo okrog 40.000 prebivalcev mesta in okolice, da so lahko poslušali besede predsednika Tita na tamkajšnjem zborovanju.

Potem ko je predsednik govoril o pomenu Kongresa ZK Srbije in o uspehih naše dežele v zadnjih letih, je povedal tudi nekaj misli o življenju v naših delovnih kolektivih in o nekaterih pojavih, zlasti ob sedanjem

NOVE MALOPRODAJNE CENE MESA

Zvedeli smo, da bo zaradi zvišanja nabavnih cen govedu II. vrste od 135 na 148 dinarjev, III. vrste od 115 na 125 din, IV. vrste od 100 na 110 din in V. vrste od 80 na 88 dinarjev znašala nova povprečna maloprodajna cena za kilogram govejega mesa 300 dinarjev. Nove cene bodo začele veljati jutri. Točne maloprodajne cene za posamezne obične bodo te dni določili občinski Sveti za blagovni promet.

SEJA SVETA ZA ŠOLSTVO

Danes, 12. junija je v Kranju 4. seja Sveta za šolstvo OLO Kranj. Na dnevnem redu je razprava o strokovnem šolstvu, o vpisih na gimnazije in strokovne šole, o stipendijah na pedagoških šolah in o drugih vprašanjih šolstva v našem okraju.

RAZGOVORI O KOOPERACIJI MED »NIKO« ŽELEZNIKI IN »ISKRO« KRANJ

Zvedeli smo, da so med tovarnama »Niko« Železniki in »Iskra« Kranj v teku razgovori o tesnem proizvodnem sodelovanju. Po predlogu o sodelovanju bi podjetje »Niko« opustilo svojo dosedanja proizvodnja in bi od Iskre prevzelo proizvodnjo raznega obrtniškega orodja in specialnih elektromotorjev. Dohodek bi si podjetji »Niko« in »Iskra« delili v razmerju 70:30. O izidu razgovorov bomo še poročali.

SKRBETI ZA SPREJEM MLADINCEV V ZK

V sredo zvečer je bil v Poljanah sestanek političnega aktiva iz Poljanske doline. Mimo sekretarjev osnovnih organizacij ZK so bili na sestanku tudi vsi prosvetni delavci, člani ZK iz Poljanske doline. Na sestanku so obravnavali vprašanje sprejema novih članov v ZK. Zaključili so, da je potrebno predvsem skrbeti za sprejem mladincev, zlasti kmečke mladine, ki prevladuje v teh krajih. Pritegniti jih je treba v delo v mladinski organizaciji, Socialistični zvezi in v drugih organizacijah in jih tako pripraviti za sprejem v ZK. Poudarili so tudi pomen šole pri vzgoji mladega kadra. Sklenili so v zimskem času organizirati razna predavanja o načelih naše notranje politike, zlasti glede razvoja kmetijstva in spremenjavanja socialističnih odnosov na vasi. S tem predavanjem bodo zlasti pritegnili kmečko mladino. Sestanek je vodil sekretar Občinskega komiteja ZK Škofja Loka Andrej Levičnik. M. C.

ZAKLJUČEK SEMINARJA

Pretekli teden je bil na Šmarjetni gori svecan zaključek politično ideološke šole pri Občinskem komiteju LMS Kranj. — Udeležencem, ki jih je bilo okrog 30, je ob tej priložnosti orisal pomen seminarja sekretar Občinskega komiteja Mirko Galičič.

SEJA PLENUMA OBČINSKEGA KOMITEJA LMS KRANJ

V prejšnjem tednu je imel plenum Občinskega komiteja LMS Kranj redno sejo, na kateri so govorili predvsem o lokalni mladinski delovni akciji. Govorili so o gradnji vodovoda Bašelj—Kranj, obravnavali rezultate obiskov, članov komiteja v osnovnih organizacijah na vasi itd.

V KRANJSKI GORI BODO ZGRADILI MOTEL

Na občinskem ljudskem odboru na Jesenicah smo zvedeli, da bodo v Kranjski gori zgradili motel. Krediti zanj so že odobreni, načrti pa še niso gotovi. Pričakujejo, da bodo z gradnjo pričeli konec letošnjega poletja.

KMETIJSKI ZADRUGI TRSTENIK IN GORIČE STA SE ZDRUŽILI

Občinski ljudski odbor Kranj je na večerajšnjih ločenih sejah obeh zborov sprejel sklep o pripojitvi Kmetijske zadruge Trstenik h Kmetijski zadrugi Goriče. Zadruza Trstenik je namreč že lani novembra vložila prošnjo za potrditev sklepa o pripojitvi KZ Trstenik h KZ Goriče. Navedeni zadruzi sta utemeljili svoj sklep, ki je bil sprejet na občnih zborih, s tem da je sedanji obseg Kmetijske zadruge Trstenik in njen ekonomski potencial prenižek, da bi zadruga mogla samostojno poslovati in izvrševati vse tiste naloge, ki jih narekuje organizacija in pospeševanje kmetijstva.

PREIZKUŠNJA NAŠIH TABORNIKOV

V sobotni radijski oddaji »Spoznavajmo svet in domovino« so trije mladi kranjski taborniki Maks Jerza, Saša Otrin in Marjan Tičar z uspehom opravili prvo preizkušnjo iz taborniškega znanja.

Pogumnim tabornikom želimo, da bi tako uspešno predstavili svojo kranjsko enoto tudi v drugi in tretji stopnji, ki bo že prihodnjo soboto.

PROSLAVA 100-LETNICE RDEČEGA KRIŽA

V počastitev Dneva krvodajalcev in 100-letnice Rdečega križa je bila v Kamniku v ponedeljek, 8. junija, proslava. Le-to je priredil občinski odbor Rdečega križa. Zaslužnim članom so ob tej priložnosti podelili tudi spominke kolajne.

RAZSTAVA OB 40-LETNICI KPJ

V kamniški in domžalski občini bodo skupno organizirali razstavo dokumentov iz zgodovine delavskega gibanja in vloge Komunistične partije na tem ozemlju v razdobju 40 let. Razstava bo odprta najprej v Kamniku, in sicer v nedeljo, 14. junija, v dvorani Solidarnosti nad kavarno, kasneje pa bo obšla vse kraje v obeh občinah.

RAZSTAVA HTZ V KAMNIKU

V zgornjih prostorih kulturnega doma v Kamniku je podjetje »Kamnik« pripravilo razstavo higiensko tehničnih zaščitnih sredstev. Razstavljeni predmeti, skice in diagrami so smotno ponazarjali namen razstave.

ZBIJSKO JEZERO DOBI PRISTANIŠČE

Turistično društvo v Medvodah je zadnje čase zelo delavno. Svoje moči je lani in letos predvsem usmerilo v ureditev Zbijskega jezera, se pravi pristanišča. Lani so zgradili prostorno lopo za čolne, letos pa grade betonirano pristanišče, katerega gradbena dela bodo v kratkem končana. Dosedanja leseni splav posled ne bo več potreben. Ne bi bilo napak, če bi tukajšnje turistično društvo oskrbelo pristanišče tudi z novimi, predvsem lažjimi čolni. Kaže tudi, da sedanje število čolnov pogosto ne krije povpraševanja izletnikov, ki se radi vozijo po jezeru.

TUDI NA GORENJSKEM POD-ODBOR SLOV. BABIŠKEGA DRUŠTVA

Pred dnevi so se zbrale številne babice z Gorenjske v sejni dvorani OLO Kranj in ustanovile pododbor Slovenskega babiškega društva za Gorenjsko s sedežem v Kranju. Ustanovnemu občnemu zboru je prisostvovalo tudi nekaj zdravnikov, zdravstveno prosvetnih delavcev in predsednica Slovenskega babiškega društva Slovenije dr. Luznar-Poljanšek Justič. — Po uvodnih referatih o pomenu pododbora za napredek babiške službe na Gorenjskem so sprejeli še društvena pravila in program dela.

LJUDJE IN DOGODKI

Brezatomska cona na Balkanu

Balkansko področje je postalo vnovič predmet razprav in razglabljan svetovnega tiska, odkar je sovjetski premier Hruščev ob nedavnem obisku v Albaniji sprožil vprašanje raketnih oporišč v Italiji in Grčiji. Sovjetska vlada bo prisiljena razpraviti z albansko in bolgarsko vlado vprašanje podobnih oporišč v teh dveh deželah, če jih bo Italija odobrila, Grčija pa uresničila namero o njihovi postavitvi. Hruščev je ob tej priložnosti poudaril, da vse balkanske dežele v števčiji Jugoslavijo, nasprotno takim oporiščem. Hkrati pa je predsednik sovjetske vlade sprožil zamisel o ustanovitvi brezatomske zone na celotnem področju balkanskega polotoka. Zamisel o ustanovitvi brezatomskega pasov kjerkoli po svetu, še posebej pa v neposredni

bližini naših meja, se povsem sklada s koristimi in stališči naše dežele. To, da je treba ustvarjati brezatomska področja, je naša stvar, to so naša stališča, je dejal predsednik Tito pred nekaj dnevi v Smederevu in dodal, da je (tudi) bolje, če se ta stališča skladajo s stališči Sovjetske zveze.

Znano je, da je Jugoslavija že pred dobrim letom prvič opozorila vlado sosednje Italije na nevarnost za mir, ki se skriva v njeni nameri, da postavi na svojem ozemlju naprave za raketne izstrelke, ki bodo naperjeni v smeri proti Jugoslaviji. Tudi v referatu tovariša Tita na lanskem VII. kongresu ZKJ beremo v poročilu o prijateljskih odnošajih s sosednjo Italijo tole: »V zadnjem času temni naše odnose edino postavljanje raketnih

oporišč v Italiji, ki objektivno lahko zagrozijo neodvisnost in varnost Jugoslavije.« Malo pred tem je predsednik Tito o intervjuju, ki ga je dal dopisniku New York Timesa, poudaril, da so realne možnosti za ustanovitev širšega neatomskega področja v Evropi.

Tako dosledno stališče Jugoslavije proti raketnim oporiščem in za ustanovitev brezatomskega področja, ki preprečujejo medsebojne spopade, ne izhaja iz kakršnih taktičnih, trenutnih političnih nagibov, marveč je zapovedeno v temeljih celotne naše miroljubne politike. Da je temu res tako, izpričuje vsa naša vsakodnevna politična praksa celotnega povojnega obdobja. Jugoslavija ne namerava postavljati raketnih oporišč, zato je njeno ozemlje že samo po sebi brez-

atomska zona. Ker smo v načelu proti vsaki tekmi v oboroževanju, smo še toliko bolj proti tekmi v postavljanju in graditvi raketnega orožja. Prav zato menimo, da bo zamisel o ustanovitvi balkanske brezatomske zone, dobila realno vrednost ne tedaj, če se bodo vanjo vključile vse dežele balkanskega in jadranskega področja, torej poleg drugih tudi Italija in Grčija. Vsako novo področje, ki bi ga izrgali iz rok raketni oborožitvi, bi zmanjševalo nevarnost vojne in olajšalo pot k atomski razorožitvi sploh. Nasprotno pa je vsako novo oporišče ali njegova namejša že sama po sebi ovira miroljubnim prizadevanjem in popuščanju mednarodne napetosti. Prav zato so toliko na mestu besede predsednika Tita v Smederevu, ko je poudaril, da bi bilo bolje, če bi tisti, katerih predstavniki se zdaj pogovarjajo v Ženevi, za ta čas rajši opustili postavljanje in tudi sleherni govorjenje o postavljanju ter graditvi raketnih oporišč. O. K.

Izdaja CP »Gorenjski glas«
— Urejuje uredniški odbor
— Direktor S. Božnik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 478
— Uprava 397 — Tokoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 — Izdaja ob ponedeljskih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna 50 din

Gospodarske vesti

● Za zgraditev skladišč kmetijskih pridelkov v Novem mestu in v Mariboru so dodelili iz republiškega investicijskega sklada 35.500.000 dinarjev. Mariborsko skladišče bo imelo zmogljivost 240, novomeško pa 40 vagonov.

● Hranilne vloge v Jugoslaviji so že presegle 50 milijard dinarjev vrednosti. V zadnjem letu se je denarno varčevanje močno povečalo. Najvišjo vrednost hranilnih vlog ima Srbija (ocenjeno so na 17 milijard dinarjev), sledi pa Slovenija s 13 milijardami dinarjev.

● Kmetijski strokovnjaki predvidevajo letos samo v Slavoniji 30.000 vagonov tržnih viškov žita. To je še enkrat bogatejša žetev kot je bila v preteklem letu. Razen kombinov bo v letošnji žetvi sodelovalo še 650 strojev za vezanje snopov. Zmaje v Zemunu bo do začeta žetve izdelal 600 kombajnov, do konca leta pa še nadaljnjih 400. Dnevno zapusti tovarno 10 strojev.

● Za VII. mednarodni sejem tekstila in tekstilnih strojev, ki bo od 11. do 19. julija v Ljubljani, se je doslej prijavilo 250 razstavljalcev iz domovine in tujine. Med njimi so tudi vsa podjetja tekstilne industrije Slovenije.

● Na Zagrebškem velesejmu so začeli graditi razstavi paviljon Grčije. Zgradili ga bodo do letošnjega jesenskega velesejma.

● Do konca septembra bodo v Beogradu zgradili veliko hladilnico, ki bo imela tri nadstropja. Ta hladilnica z zmogljivostjo 5000 ton bo največja v državi. V bližini hladilnice grade tudi tržnico, ki bo zgrajena sredi prihodnjega meseca.

Dohodek iz kmetijstva je moč povečati tudi v Selški dolini

V torek, 9. junija popoldne se je v Železnikih sestal občinski plenem SZDL, ki je obravnaval referat »Problemi socialistične politike na vasi«. Le-tega je imel na dnevni red plenemu Zveznega odbora SZDL tovariš Edvard Kardelj. Plenema so se udeležili tudi nekateri zadržniki.

V dveurni razpravi so pregledali probleme kmetijske proizvodnje in ugotovili, da je tudi v Selški dolini možno povečati dohodek iz kmetijstva. Nekaj uspehov so že dosegli. Med drugim so izboljšali molznost krav, povečali rejo mesnatih prašičev itd. Toda, če bi se bolj oprijeli naprednejšega kmetovanja in združnega sodelovanja, bi bili ti uspehi lahko še večji. V dolini je 7 kmetijskih zadrug. To so večinoma majhne in gospodarsko šibke organizacije, zato so bili mnogi, da bi bilo najpametneje nekatere združiti. S tem pa zadrug ne bi le gospodarsko utrdili, ampak bi pridobili tudi nekaj kadra, ki jim ga tako manjka. Tak ukrep bi predvsem koristil zadrugama Bukovščica in Luša. Delo obeh zadrug bi lahko vodil en upravnik, en manipulant, en knjigovodja itd. Tako pa ima vsaka zadruga svoj kader, ne glede na to, ali je polno zaposlen in koliko to zmanjšuje dohodek zadrug.

Govorili so še o drugih problemih s področja kmetijstva, zlasti o kmečki mladini, ki zapušča kmetije. Da je temu tako, so predvsem krivi odnosi na samih gospodarstvih, ki so sila konservativni in zapirajo perspektive mladini. Tudi s kadrom imajo težave, ki jih včasih ne bi bilo treba. V Selcah na pri-

mer, je hotelo kmečko dekle študirati agronomijo. Toda zadruga ji ni dala štipendije, češ kaj boš z žensko itd.

Lani je skoraj polovica zaposlenih menjala delovno razmerje

Na včerajšnjih ločenih sejah obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Kranj so med drugim razpravljali o poročilu o zaposlovanju v gospodarskih organizacijah in o smernicah za izvajanje individualne stanovanjske gradnje.

Lani se je število zaposlenih v vseh panogah gospodarstva povečalo za 1831 delavcev ali za 14,7 odstotka. Pretežno število novih delavcev se je zaposlilo v industriji in gradbeništvu. Če povprečno število zaposlenih primerjamo z delavci, ki so na novo sklenili delovno razmerje ali ga iz različnih vzrokov prekinili, ugotovimo stopnjo fluktuacije, ki je bila lani 45,6 odstotka. To pomeni, da je skoraj polovica zaposlenih menjala delovno razmerje.

Za leto 1959 so nekatere gospodarske organizacije predla-

Preden so zaključili razpravo, so sprejeli tudi nekaj zaključkov za izvajanje smernic iz Kardejevega referata. Med drugim bodo sklicali upravnike zadrug in se z njimi pomenili o teh problemih, potem pa bodo imeli tudi seje zadržnih svetov, ki jih bodo obiskali člani občinskega plenuma SZDL.

-k

Po stezah partizanske Jelovice

V prvi izvidnici

Odkoljeni smo!«
»Z vseh strani so krenili navzgor.«

Iz Rudnega in čez Lajše jih gre mnogo! Pa čez Mali vrh se pomikajo. Vse črno jih je. Tudi z druge strani prodirajo na Jelovico: preko Taleža in Lancovega pa od Kroparskega mostu — vsa Jelovica jih je polna!

Tako bodo morda poročale »sovražne« izvidnice 4. julija, kajti z vseh strani Gorenjske se bodo »partizani« zagnali proti njim.

Naša prva izvidnica je krenila na pot že te dni. Seveda ne za

rici, se povzpela čez Soriško planino in se usmerila proti Rovtarici. To je bila pravzaprav pot izven predvidenih patrol 4. VII.

Ustavili smo se na Lipniški planini, potem za kratek čas pri Martinčku in nazadnje še na Selški planini. Kako različne so bile zgodbe! Na Lipniški planini je Prezelj pripovedoval o žalostnem dogodku, ki se je primeril v Črnem Grabnu in na okoliških gričih. Tam so 9. septembra 1942. leta izgubili 27 ljudi, med njimi tudi narodnega heroja Jožeta Gregorčiča. Maloštevilna Jelovska četa je tamkaj zašla v nem-

»Tu je bil moj izpit za komandirja čete,« je povedal tov. Prezelj

to, da bi zagotovila varnost, marveč da bi preživeli borci obudili spomine na nekdanje dni, na dogodke z obronkov, po boji in grap Jelovice. Eden od redkih preživelih borcev Janko Prezelj-Stane je pripovedoval o pretresljivih dogodkih. Pa tudi prebivalci teh krajev hranijo podobne spomine. Neradi pripovedujejo o tem. Spomini jim odpirajo stare rane.

V Selcah, preden zavije cesta proti Rudnem in Dražgošam, smo se ustavili pri Antonu Habjanu. Hišo si zida. Vsa družina mu pomaga.

»Dela ne bomo zmogli. Košnja nas je prehitela,« je povedal.

Potlej smo se lotili spominov na čase partizanstva.

»Nekoč sem bil že mrtev,« je mimogrede in z nepomembnim glasom povedal Habjan.

Upri smo pogled v črne podplutbe na desni strani njegovega hrba.

»Bilo je sredi julija 1943 pod Ratitovcem,« je pripovedoval. »Kot kurir Operativne cone sem padel v nemško zasedo. Še preden sem se zavedel, sem se z nekim Nemcem spoprijel na življenje in smrt. Streljati nisem smel. S tem bi opozoril nase vso okolico. Še preden sem se »zelencia« otrešel, že je dobil pomoč. Kaj se je zgodilo z menoj potem, se ne spominjam. Ko sem se zavedel, sem bil ves krvav, z zlomljenim nogom in roko. S težavo sem se zavlekel v hosto in se skril pred Nemci.«

KOMANDIRJEV KRST

Romantična dolina med Železniki in Zalim Logom se močno zoži in je menda prav zato še bolj privlačna in lepa. »Tu je bila moja prva akcija, ko sem postal komandir čete. Pred tem sem bil mitraljezec,« je pripovedoval tovariš Prezelj.

Marca 1943. leta je njegova četa tamkaj uničila dvanajstčlansko nemško patrolo. Niti njihov policijski pes ni odnesel glave.

Ze prejšjo Nemce večkrat napadli. Navadno v bolj odmaknjenih predelih, med ostrimi ovinkami in navpičnimi skalami. Nemci so postali previdnejši in uspeha ni bilo več.

Zato je imenovani komandir hotel dokazati svojo sposobnost; Nemce je napadel v nižini — na cesti sredi zelenega travnika. Nemci se napada niso nadejali: puške so si zadegli na hrbe in prižgali cigarete.

Takrat je nenadoma zaropotalo z vseh strani. Vrgli so se na tla. Nič ni pomagalo. Bili so cilj štiridesetih cevi z dveh strani. Nihče se ni rešil. Zandarji v Železnikih so prejeli poročilo o partizanih na cesti, ki vodi proti Zalemu Logu. Prihiti so na kraj napada. Partizanov ni bilo več. Prezelj se je medtem s četo umaknil v varno naročje hribov. Ob tej priložnosti so borci, ne da bi utrpeli eno samo prasko, zaplenili precej orožja.

IZNENADENJA

Naša novinarska radovednost nas je gnala naprej. »Izvidnica« je nadaljevala pot po dolini, zavila v hrib proti So-

ški obroč. Strojnice so opravile svoje...

Povsem drugačni pa so bili njegovi spomini na Selško planino. Od tam so Nemci bežali; odmetavali nahrbtnike in opremo, izgubljali so ljudi. Partizanske enote so jih podile malo ne do Bohinja.

ANTON HABJAN

Zgodilo se je 10. junija 1944. l. Takrat sta se na Jelovici zadrževali Prešernova in Gradnikova brigada.

Partizanske enote so iskale na Jelovici primeren kraj, kamor naj bi zavezniki spuščali z letal potrebni material. Izbrali so Selško planino. Že 18. junija so tjakaj poslali šest obveščevalcev. V prepiranju, da ni nevarnosti, kajti na Jelovici je bila vsa XXXI. divizija, so si v kočah na Selški planini uredili ležišča in izmučeni trdno zaspali. Izdani so bili. Nemci so jih iznenadili med spanjem. Nobeden se ni rešil.

Nihče ni slutil, kaj se je zgodilo obveščevalcem in da so tam Nemci. Zato se je naslednjega jutra I. bataljon Prešernove brigade brez zle slutnje pomikal po cesti iz Rovtarice proti Selški planini. Nenadoma pa jih je zasužila svinčena toča.

Kako so bili v prvem trenutku iznenadeni partizani, tako so bili trenutek nato iznenadeni tudi Nemci. Videti je bilo, da Nemci niso vedeli, da je na Jelovici tolikšna partizanska moč. Ko pa so ugotovili premoč, so začeli bežati. Nekaj se jih je tudi poskrilo. Tudi ti se niso rešili. Močne in oborožene partizanske enote so jih podile skozi gozdove od hriba do hriba in naprej do Kupljenika.

Na ta dogodek pa dandanašnji opozarja le kratek napis na beli skali tik ob cesti pri Selški planini, koder bodo šle 4. julija patrola iz Bohinja, z Bleda in drugih krajev Gorenjske.

K. M.

V jeseniški občini 77 obrtnih delavnic manj kot pred 13 leti

Jesenice, 10. junija.

Današnja seja Oblo je bila d'kak zanimiva in živahna. Pretežni del razprave so posvetili vprašanju razvoja obrtništva v občini. Zbora sta potrdila poročilo in predlagala nekaj dodatnih sklepov. Poudarila sta, da je treba hkrati z razvojem obrti razpravljati tudi o problemih kadra za obrt. Med osnovnimi sklepi, ki sta jih zbora sprejela, so predvsem ti, da je treba za razvoj obrti zagotoviti sredstva, prostore in kader.

Potem sta zbora na ločenih sejah razpravljala še o drugih pomembnih upravnih in gospodarskih vprašanjih. Potrdila sta pravilnik o plačah Uprave komunalne službe in ukinila prisilno upravo v Lesnem servisu itd. Zlasti ti dve vprašanji sta sprožili precej razprave. Ugotovili so namreč, da pravilnik o sprožili precej razprave. Ugotovili so namreč, da pravilnik o sprožili precej razprave. Ugotovili so namreč, da pravilnik o sprožili precej razprave.

Nadalje so razpravljali še o nekaterih poročiteljih izjavah, sklepali o pripojitvi »Avtoservisa« Kranjska gora k istoimenskemu podjetju na Jesenicah, spremenila odlok o občinskih taksah in rešila še nekatera druga vprašanja.

to ni čudno, da se je prav lepo razvijalo šušmarstvo, saj je v občini kakih 300 takih primerov. To je razumljivo, če vemo, da je v železarni zaposlenih okrog 800 delavcev iz 64 obrtnih strok. Zato so, če lahko tako rečemo, šušmarji pri tako slabo razviti obrti odigrali pomembno vlogo. Preden bo moč rešiti ta problem, bo treba ustanoviti vrsto novih obratov.

Vzrokov za padanje obrti je več, eden osnovnih je predvsem pomanjkanje investicij za ustanavljanje novih delavnic in pa pomanjkanje ustreznih prostorov. Spričo prizadevanj občinskih organov in kolektivov ter javnosti pa danes lahko ugotovimo, da se je stvar premaknila v korist naraščanja obrtništva na Jesenicah. Bil je pripravljen perspektivni načrt razvoja občine, ki obravnava posebej tudi obrt in določa smer njenega razvoja. Pri tem so posebej obravnavane potrebe mesta. Po obstoječem stanju manjka v občini 11 obrtnih strok, 17 pa jih je treba, v okviru že obstoječih, razširiti.

Kakšni izgledi so letos za razvoj obrti? Vsekakor dokaj zadovoljivi. Pripravljajo ureditev komunalnega servisa, ki bo zlasti zajel deficitarne obrtne stroke, kot so pranje perila, likanje, krpanje, kemično čiščenje, kopanje in druge manjše usluge. Ti obrati bodo dobili prostor v osnovni šoli, ko jo bodo učenci to jesen zapustili in se preselili v novo šolo. Potrebna oprema je naročena, načrti so v delu. Slabše je rešeno vprašanje sredstev za adaptacijo in naprave.

Za zgraditev nove pekarnice so v delu projekti in verjetno bodo

že letos začeli tudi z gradbenimi deli. Zanimalo vas bo, kje bo stal ta objekt? V središču mesta, ob carinarnici. V njem pa ne bo le pekarna, ki bo oskrbovala Jesenice in okolico z boljšim kruhom kot dosedanja, ampak so predvideni še prostori za slaščičarno in nekatere druge obrtne dejavnosti, kot krojaštvo, tapetništvo, radioservis itd. Tudi za dolgo napovedano opekarno so načrti že v delu. Toda, ker teren na Plavžu ne ustreza, bo opekarna, za izdelovanje opeke iz žlindre, stala na Beljski Dobravi.

Letos so bili doseženi na področju razvoja obrti še nekateri drugi pomembni uspehi. Tako so iz obrtnega obrata državnega obrtnega mojstra Hribarja ustanovili obrtno podjetje družbenega sektorja, ki zajema sedem kovinsko-uslužnostnih strok. Z njim bo mogoče povečati obseg manjkajoče kovinske obrtne stroke. Hkrati bo ta reorganizacija ugodno vplivala na povečanje zmogljivosti. Pred kratkim je bilo ustanovljeno tudi podjetje »Elektrotehnični servis« Jesenice, ki zajema šest obrtnih strok elektromehanične dejavnosti.

Nadalje se je v tekočem letu konsolidiralo poslovanje v obrtnem podjetju Lesni servis, dozorela je zamisel za združitev nekaterih manjših obratov z namenom boljšega gospodarjenja in tako dalje. Seveda bo ta razvoj odvisen predvsem od prizadevanj zaposlenih in dobrega gospodarjenja ter večje vloge družbenih organov in volivcev.

-k

Selška dolina z malimi hišicami je zelo privlačna

OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov tel. 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede; naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega oddelka je 397, uredništva 475.

Prodaj 3 tonski gumi voz. Cerkle 107 3549

Sobo v Kranju ali v bližini Kranja iščem za 1. julij. Plačam lahko za leto naprej. Kajzar Marija, predmetna učiteljica osnovne šole Črnomelj 3550

Tekstilna tovarna »INTEKS« išče samostojno kuharico za počitniški dom v Novi gradu in to v času od 15. junija do konca septembra 1959. Interesenti naj se zglasijo čim prej v kadrovskega oddelku 3552

Natakar, kvalificiran dobi takojšnjo zaposlitev na mestu poslovanja bufeta v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe poslati na oglasni oddelk pod »Sposoben«

Trgovsko podjetje »Rožca«, Jesenice, sprejme s 1. julijem v službo kvalificirano trgovsko pomočnico za vodenje poslovalnice »Sadje-zelenjava« v novi tržnici na Jesenicah 3554

Iščemo za takojšnjo zaposlitev tri dobre delavce. Trgovsko podjetje »Mineral« Jesenice 3555

Za planino Koroška sprejmemo še 20 glav živine na pašo. Prijave sprejema Kmetijska za druga Podlublje 3556

Avto-moto društvo Senčur organizira tečaj za šoferje amatere. Prijave sprejema trgovsko podjetje »Krvavec« Senčur do 16. junija 1959 3557

Izobil sem pregrinjalo v nedeljo od Zgoš do Poljč pri Begunjah. Najditeja naprošam naj jo proti nagradi vrne Pavlič Andreju, Mošnje, ker mi je drag spomin iz taborišča 3561

Krojaško mizo za likanje (tofi) poceni prodam. Živec, Hrušica 49, Jesenice 3562

Prodaj več 6 tednov starih psičkov — majhne pasme. Rozman Ciril, Češnjica 5, Podnart 3563

Prodaj 3-sobno stanovanje vseljivo v jeseni. Smledniška 22, Kranj (Cirče) 3564

Otroški voziček, siv, kombiniran, odlično ohranjen prodam. Bajželj, Benedikova 13, Kranj 3566

Prodaj krušno peč še stoječo v dobrem stanju. Hafnerjeva 11, Kranj 3564

Prodaj motorno kolo »Jawo« 150 ccm. Gašperlin Franc, Luče 30, Senčur 3568

Prodaj motorno kolo 250 ccm ali zamenjam za manjšega oz. mopeda. Hribar, Tenetiše 12, Golnik 3569

Prodaj moško kolo in kupim kravo molzno. Britof 51, Kranj 3570

Prodaj novo žensko italijansko kolo. Vprašati popoldne v Prečni ulici 3, Kranj 3571

Takoj vseljivo enostanovanjsko hišo z večjim vrtom prodam v Kamni gorici pri Radovljici. Naslov v oglasnem oddelku 3572

Polovico vile z vseljivim komfortnim trisobnim stanovanjem in vrtom prodam v Skofji Loki. Naslov v oglasnem odd. 3573

Lepo okrasno palmo in vzdoljiv štedilnik prodam. Gregorčičeva 15, Kranj 3574

Prodaj kravo s četrtem teličkom. Naslov v ogl. odd. 3575

Kupim vseljivo hišico na Gorenjskem. Naslov v oglasnem oddelku 3576

Kupim konja, neboječega staraja 10 do 15 let, srednje težkega, sposobnega za vsa kmečka dela. Škrjanc Janez, Novake 4, Golnik 3577

Sprejemem takoj kolarstva ali mizarstva pomočnika in vajenca za kolarstvo in zimске športne izdelke. Debeljak Zvonko, C. Staneta Zagarja 45, Kranj 3578

Sprejemem vajenca moškega za krojaško stroko. Zupan Alojz, Senčur 115 3579

Dekle za pomoč v gospodinjstvu v dopoldanskih urah ali za ves dan sprejemem. Cebular, Kranj, Sempeterska 20 3580

Vajenca za elektroinstalacije sprejemem, Kozelj Jože, elektroinstalacije Kranj, Likozarjeva 10 3581

Trgovsko pomočnico za prodajo sadja in zelenjave v Tržiču išče Trg. podjetje »Zelenjava« Kranj 3582

Iščem sobo v Kranju ali okolici. Plačam dobro. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 3583

Kupim eno do dvosobno stanovanje kakršno koli in kjer koli. Ponudbe pod »Gotovina« oddati v oglasni oddelk 3584

Zamenjam eno in polsobno stanovanje v Ljubljani za primerno v Kranju. Ponudbe oddati v oglasni oddelk pod »Prilika« 3585

KUD in TVD »Partizan« Podbrezje priredita v nedeljo, 14. junija ob 16. uri v kulturnem domu v Podbrezju plesni venček pod vodstvom plesnega mojstra Metoda Mayerja. Igra Kmetičev trio. Vljudno vabljeni 3586

Planinsko kočjo primerno za podjetje ugodno prodam. Ponudbe oddati v oglasni oddelk pod »Krvavec« 3587

Prodaj kravo mlado, dobro mlekarico, zaradi pomanjkanja krme. Sp. Duplje 85 3588

Prodaj dve novi posteljni vzmeti 185 x 85 in suhe hrastove plohe. Senčur 241 pri Kranju 3584

Prodaj kuhinjsko gredenco, 2 postelji in otroško kolo. Naslov v ogl. odd. 3590

Prodaj stoječo mrvo (travno) ob glavni cesti Jopca—Kranj. Volčič Mici, Gor. vas pri Retečah 3541

Prodaj 12 V avto-radio z anteno po ugodni ceni zaradi okvare na vozilu. Ogled vsak dan od 16. ure dalje pri Avbelj, Vila »Vesna« Bled I. nadstr. 3592

Prodajmo večje število pisalnih miz. Ogled v veži Prešernove ulice št. 10 v Kranju 3593

Iščem sobico v Kranju ali okolici. Nudim nagrado. Naslov v oglasnem oddelku 3594

OBJAVE

RAZPIS STIPENDIJ

Komisija za stipendije Občinskega ljudskega odbora Jesenice razpisuje

na osnovi 22. in 29. člena Temeljneega zakona o stipendijah (Ur. l. FLRJ, št. 32/55)

POGODBENE STIPENDIJE

za šolanje na naslednjih šolah:

1 stipendija za študij angleščine na univerzi;

3 stipendije za študij angleščine na VPS;

3 stipendije za študij likovno-tehnične vzgoje na VPS;

2 stipendije za študij matematike-fizike na VPS;

1 stipendija za študij matematike-fizike na univerzi;

1 stipendija za študij pedagogike na univerzi;

2 stipendije za študij glasbe na srednji glasbeni šoli;

2 stipendije za študij na sred. vzgojiteljski šoli;

2 stipendije za študij na 2-letni ali 4-letni fizikalni šoli;

1 stipendija za študij defektologije na VPS;

1 stipendija za študij na sred. gospodinjstviški šoli v Grobljah.

Stipendije bodo podeljene za čas, ki je potreben proslučen za dokončanje študija in v mejah odloka o višini stipendije. — Za zadnje letnike študija bodo stipendije podeljene v povečanem znesku.

Rok za vlaganje prošelj je 15. julij 1959.

Prošnjo, kolkovano z 180 din državne in 90 din občinske takse, ki je priložna pri Oblo Jesenice — Komisija za stipendije.

Prošnjo je priložiti naslednje priloge:

1. življenjepis,

2. overovljen prepis zadnjega šolskega spričevala,

3. potrdilo o prejetem ali 5. mnenje mladinske ali druge družbene organizacije.

Komisija ne bo upoštevala nepravilno kolkovanih prošelj, prošelj, katerim ne bodo priložene zahtevane priloge, niti prošelj, ki ne bodo vložene v roku ali za razpisana mesta.

Komisija za stipendije Oblo Jesenice

IZID VELIKEGA NAGRADNEGA ŽREBANJA PREŠERNOVE DRUŽBE DNE 5. JUNIJA 1959

OB 16. URI

1. nagrada: Motorno dvokolo »Galeb« srečka št. 75.077

2. nagrada: Televizijski sprejemnik 46.739

3. nagrada: Motorno kolo »Colibri« 1.647

4. nagrada: Elektromotor 52.573

5. nagrada: pralni stroj 76.453

6. nagrada: Električni štedilnik »Tobi« 65.447

7. nagrada: Mixer 59.212

8. nagrada: Moško dvokolo 46.746

9. nagrada: Žensko dvokolo 26.278

10. nagrada: Električni sesalec za prah 13.288

11. nagrada: Moška zapestna ura 43.072

12. nagrada: Ženska zapestna ura 2.910

13. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 71.919

14. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 48.921

15. nagrada: Radijski sprejemnik RIZ 21.855

16. nagrada: Električna peč na dva grela 31.256

17. nagrada: Električni pekač 27.646

18. nagrada: Lonce »Ekonom« 49.627

19. nagrada: Električni likalnik z regulatorjem 1.572

20. nagrada: Ventilatorski hladilnik 48.708

1.000 tolažilnih nagrad: Vse srečke, ki se končujejo na št. 74 v komisiji so bili naslednji poverjeniki: Tekač Jovan, Ljubljana; Košorok Jože, Sostro; Dujmovič Vika, Ljubljana; Otrin Milan, Črnuče in Logar Ivan, Ljubljana.

Imetniki izrebranih srečk naj dvignejo darila v upravi najkasneje do 10. avgusta letos, ko bo potekla veljavnost srečkam.

Iz Tajništva

ZELITE PRIJETNO LETOVATI

Občinski sindikalni svet Kranj razpolaga v svojem campingu v Mošenjski Dragi še z nekaj prostimi mesti v vikend hišicah za junij in prvo polovico septembra. Za letovanje pod šotiri so prosta mesta skozi vso sezono. Cena dnevnega penziona znaša za hišice 600 in za šotore 550 din.

Camping je sodobno urejen, odlična hrana in plaža ter lepa okolica.

Sindikalne podružnice, organizacije, društva in uprave podjetij, omogočite svojim članom letovanje in odhodi na morje!

Prijave sprejema Občinski sindikalni svet, pisмено ali na telefon 273.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 12. in 13. junija ob 18. in 20.15 uri ameriški barvni film »VISOKI JEZDEC«; 13. junija ob 16. uri amer. barvni cinem. flim »PRINC ŠTUDENT«.

Letni kino »PARTIZAN«: dne 12. junija ameriški barvni film »DIVJA LETA«; 13. junija dvojni program ameriški barvni film »DIVJA LETA« in amer. barvni cinemaskopski film »PRINC ŠTUDENT«; 15. junija premiera francoskega filma »PRIHAJAJČ« — predstava vsak dan ob 20.30 uri.

»SVOBODA«, Strazišče: 13. junija ob 19.30 uri ter 14. junija ob 16. uri ameriški barvni cinemaskopski film PRINC ŠTUDENT; 14. junija ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »VISOKI JEZDEC«.

Naklo: 13. junija ob 20. uri premiera francoskega filma »PRIHAJAJČ«; 14. junija ob 17. in 19.30 uri angleški barvni vstavision film »GORA«.

»KRVAVEC«, Cerkle: 13. junija ob 20.30 uri francoski barv. vstavision film »ARTISTI IN MODELJI«.

Bled: 12. do 14. junija angleški barvni film »SEMENJ ZELJA« — predstave vsak dan ob 18. in 20.30 uri, ob nedeljah pa ob 10., 15., 18. in 20.30 uri.

Radovljica: 12. junija o b20. uri ter 14. junija ob 16. uri ter ob 10. uri matineja ameriškega barvnega filma »PUŠČAVA ŽIVI«; dne 13. junija ob 20. uri ter 14. junija o b18. in 20. uri jugoslovanski cinemaskopski film »4 km NA URO«.

Žiri: 13. in 14. junija francoski film »NANA«. Predstava v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo pa ob 20. uri.

Ljubno: 13. in 14. junija franc. barvni film »PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Škofja Loka: 12. do 14. junija ameriški film »GRAND HOTEL«.

»DOM«, Sovodnj: 13. in 14. junija ameriški film »SKOZI PEKEL«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 16. uri.

Duplica pri Kamniku: 13. in 14. junija nemški barvni film »PIROŠKA« — predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V SKOFJI LOKI

Poročili so se: Leopold Jurčič, mizar in Julka Burnik, ind. delavka; Franc Vogrin, vodovodni inštalater in Ivana Habjan, lesna delavka; Miroslav Pintar, gumarski delavec in Ana Debenec, predilka; Peter Bobnar, modelni mizar in Majda Zvenik, lesna delavka; Matevž Carman, upokojenec in Franciška Babnik, poljska delavka; Ciril Miklavč, poljski delavec in Marija Raztresen, predilka; Alojzij Rauter, invalidski upokojenec in Marija Hribar, perica; Bogomil Mikec, šofer in Helena Kompare, industrijska delavka; Janez Pokorn, električar in Alojzija Ravnikar, polj. delavka; Franc Oman, poljski delavec in Angela Križnar, poljska delavka; Janez Bajuk, poljski delavec in Marija Gatej, lesna delavka; Josip Platiša, poljski delavec in Marija Stibelj, predilka; Janez Triler, poljska delavec in Ivana Zakotnik, poljska delavka; Avgust Celec, kurjač in Jožefa Šesek, lesna delavka; Janez Tanček, kovnostrugar in Ana Mrak, trgovska pomočnica; Jožef Kavčič, pleskar in Marija Volčič, uslužbenka; Janez Košir, kmetovalec in Stanislava Potočnik, poljska delavka; Rafael Pustovrh, transportni delavec in Ana Oman, poljska delavka; Franc Subic, kmetijski tehnik in Leopolda Kržišnik, čevljarstva prešiva; Stanislav Smolej, livar in Marija Knol, uslužbenka; Franc Ramovž, mlinar in Marija Košir, poljska delavka; Leopold Debeljak, poljski delavec in Pavlina Krek, gospodinjstva pomočnica; Janez Demšar, kmetijski tehnik in Zora Dolenc, polj. delavka.

Umrlj so: Ivana Krek, Neža Pintar, Franc Bertonec, Jerica Goličič, Marija Pagon, Gregor Kankelj, Antonija Bogataj in Marjeta Volčič.

V TRŽIČU

Poročili so se: Marijan Slabe, predilec in Ivana Šepetavec, delavka; Franc Jezernik, tovarniški delavec in Mihaela Klemenc, delavka; Jožef Jelar, prizvovalc in Marija Perko, tov. delavka; Jože Verhovšek, tovarniški delavec in Marija-Valentina Vodnik, trgovska pomočnica; Jožef Markič, strojni ključavničar in Ivana-Terezija Planinec, pleskarska pomočnica; Zvonko Borič, delavec in Franciška Zupan, predilka; Peter Gregorec, kmetovalec in Rozalija Klemenc, delavka; Peter Ropret, delavec in Jožefa Furlan, predica; Janez Vetrnik, delavec in Antonija Golmajer, predilka; Franc Perne, krojač in Franciška Perne rojena Tišler, kmetovalka; Anton Mali, gozdni delavec in Franciška Dovžan, delavka; Lovrenc Česen, ključavničar in Marija Zepič, tkalka.

Umrlj so: Ivana Zupan rojena Kokalj, gosp.; Marija Aljančič rojena Koprivnik, preužitkarica; Antonija Blažič rojena Dacar, gospodinja.

NA JESENICAH

Poročili so se: Giancarlo Rossi, uslužbenec in Desanka Malobačič, uslužbenka; Franc-Branko Krainer, uslužbenec in Marija Neidhardt, uslužbenka; Bogdan Stefan Višnar, strojni ključavničar in Milena-Marija Zaplata, gospodinja; Anton Samsa, vodni inštalater in Zorica Stefanovič, gospodinja.

Umrlj so: Marija Pintar, vzdrževalka; Igor Jelovčan, otrok; Valentin Zerovec, osebni upokojenec; Pavel Koblar, tov. delavec; Marija Vidic roj. Avsenik, stara 64 let.

TRŽNI PREGLED

KRANJ

Fižol 50 do 60 din liter, kaša 75 do 80 din liter, ješprenj 70 din liter, krompir 16 do 20 din kg, čebula nova 60 do 70 din kg, solata 40 do 60 din kg, česen 5 do 8

dinarjev komad, korenček 8 do 10 din šopek, peteršilj 8 do 10 din šopek, kolerabe 7 do 10 komad, špinata 20 din merica, češnje 80 do 90 din kg, jajca 16 do 18 din komad, surovo maslo 500 do 520 din kg, orehi 60 do 70 din liter, smetana 200 din liter, por 5 do 10 din komad, jabolka 80 din kg, gobe 50 din merica, jagode 80 din liter, kokoši 480 do 500 din, piščanci 250 do 320 din, zajci 200 din, sladko zelje 50 din kilogram.

JESENICE

Grah 80 do 90 din kg, čebula nova 70 din kg, solata 60 do 70 din kg, špinata 80 din kg, češnje 60 do 90 din kg, hruške 70 din kg, smetana 340 din kg, jagode 300 dinarjev kilogram.

TRŽIČ

Solata 15 do 20 din glavica, česen 10 din komad, korenček 10 din šopek, koleraba 5 do 10 din komad, špinata 15 do 20 din merica.

KAMNIK

Fižol 60 din liter, kaša 80 din liter, ješprenj 80 do 90 din liter, solata 50 do 60 din kg, korenček 10 din šopek, peteršilj 10 din šopek, koleraba 80 din kg, špinata 120 din kg, češnje 50 din liter, jajca 16 do 18 din, surovo maslo hruške 35 do 40 din liter, por 40 500 din kg, orehi 60 din liter, din kg, jabolka 50 din kg, gobe 50 din merica.

RADOVLJICA

Grah 75 din kg, čebula nova 7 7din kg, solata 72 din kg, korenček 230 din kg, peteršilj 230 din kg, češnje 82 din kg, jajca 17 din, sladko zelje 36 din kg.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 10., 13., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA, 13. JUNIJA

8.05 Mladina poje; 9.30 Melodije za razvedrilo; 10.10 Verdiju najljubše lastno delo — opera »MOČ USODE«; 10.45 Glasba iz domačih filmov; 11.00 Pesmi tujih narodov; 11.45 Pionirski tednik; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Mirko Peternel: Uspeh vzreje plemenske živine na Goriškem; 12.25 Igra godalni ansambel pod vodstvom Boruta Lesjaka; 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 13.50 Melodije za vas; 14.15 Športna reportaža — Delavski šport v revirjih; 15.40 S knjižnega trga; 16.00 Na vrtljaku zabavnih melodij; 16.40 Domače viže za dobro voljo; 17.10 Pred Kongresom ZKS pri amaterskih zborih in godbah; 18.00 Jezikovni pogovori; 18.45 Okno v svet — Zvone Zorko: Predor pod Mont Blancem; 20.00 Pokaži, kaj znaš; 21.30 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.10 Do polnoči v plesnem ritmu.

NEDELJA, 14. JUNIJA

6.30 Vedri zvoki; 7.35 Operetne melodije; 8.00 Mladinska radijska igra — Vandot-Stante: Kakec na volčji sledi; 9.00 Anton Trost: Fantazija na slovenske narodne pesmi; 9.10 Zabavna matineja; 10.10 Se pomnite, tovariši... Ristović-Marković: Proces proti voditeljem SKOJ; 11.00 Prenos otvoritve tovarne »Tomas« v Kopru; 13.30 Za našo vas; 15.25 Lahka glasba; 16.00 Matija Maležič: V dolini Čabranke (reportaža); 16.30 Zbori in samospeli starejših hrvatskih in srbskih skladateljev; 17.00 Zabavni potpourri; 18.30 Nekaj domačih polk in valčkov; 18.45 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe; 20.00 Nedeljska revija zabavne glasbe; 21.00 Obiski pri naših skladateljih; 22.15 Zaplešite z nami; 23.10 Popevke na tekočem traku.

PONEDELJEK, 15. JUNIJA

8.05 Jutranji solistični spored; 8.30 Iz filmov in glasbenih revij; 9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja; 9.20 Narodne in ponarodele pesmi poje Zenski vokalni kvartet; 10.10 Franz Schubert: Pet nemških plesov; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Ferčelj: Pitanje telet; 12.45 Stevan Hristič: 4. suita iz baleta »Ohridska legenda«; 13.30 Majhni zabavni ansambl; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Moje in tvoje; 15.40 Listi iz domače književnosti; 16.05 V svetu opernih melodij; 18.00 Radijska univerza — Boris Zihnerl: KP in nacionalno vprašanje — I; 18.15 Pri Slovenskem oktetu; 18.30 Športni tednik; 20.00 Pisan spored zabavne glasbe; 20.45 Kulturna tribuna — Vasja Predan: Slovensko gledališče 1958/59; 21.00 uri Schubert-Liszt: Iz »Dunajskih večerov«.

IZID ŽREBANJA

JUGOSLOVANSKE LOTERIJE

Nekaj misli ob zaključku gledališke sezone v Kranju

Kaj nam obeta prihodnja sezona?

S Potrč — Grünovo kroniko »Zločin« je igralska družina kranjske Svobode zaključila letošnjo gledališko sezono in hkrati drugo sezono, od kar domuje pod krovom Prešernovega gledališča. Če nočemo opustiti navade, da ob končani sezoni obravnavamo gledališko delo za preteklo obdobje, tedaj si skupaj s statističnimi podatki in nekaterimi obrobni mislimi izoblikovati čim zgornjejšo podobo gledališkega dela.

Ob tej nameri pa se poraja predsodek, namreč ta, da kulture in njenih obličj dobrih ne kaže meriti s številskimi. Takšna presoja bi bila nepravilna, površna in neobjektivna ter daleč od vsake kritike, kajti statistični podatki niso merilo za kvaliteto kulturno-prosvetnega dela. Da pa bi dobili kar najbolj jasno podobo letošnje sezone, se bomo pri vrednotenju poslužili tudi statističnega pomagala.

BESEDA O PROGRAMSKI POLITIKI

Če hočem ponoviti že nešteto-krat izrečeno sodbo, tedaj naj obvelja resnica, da izbor odrske literature, z eno ali dvema izjemama, ni bil posrečen. Upri- zorjenim delom ne bi očital li- terarne manjvrednosti ali idejno vsebinske preživelosti. Nasprotno — uprizorjena dela so na- predna in aktualna v svoji pro- blematiki, vendar pa za širši krog gledališkega občinstva, ki nerado pronica v duhamorna razmišljanja o življenju, niso posebno privlačna. Tu mislim predvsem Ostrovskega satirično komedijo »Gozd« s šestimi po- novitvami doma in tremi gosto- vanji in T. Williamsa »Stekleno menažerijo« s sedmimi ponovi- tvami in enim gostovanjem. »Gozd« je zabeležil 1201, »Me- nažerija« pa le 702 obiskovalca.

Tudi mladinsko delo M. Cor- desove »Trije mehovi laži vsilju- je razmišljanje. Delo je sicer doseglo dvanaest uprizoritev in 3279 obiskovalcev, kar pa je za mladinsko uprizoritev še vedno premalo. Izbor sicer ne bi ho- tel kritizirati, dasiravno se delo po dramaturški in vsebinski pla- ti posebno ne odlikuje. Če bi bila premiera pripravljena za

novoletne praznike in ne s pol- drug mesec dolgo zamudo, bi igra zabeležila boljši obisk. — Z izbiro Potrč-Grünove kronike »Zločin«, dasiravno delo ni gra-jeno po ustaljenih dramaturških zakonih, temveč so epizode na- nizane v nekakšnem reportaž- nem zaporedju, so imeli kranjski amaterji srečnejšo roko. Primer- nejšega teksta v počastitev 40- letnice KPJ ne bi našli v vsej zakladnici dramske literature. Delo je doživelo štiri ponovitve in 1286 obiskovalcev. Vsa štiri dramska dela so zabeležila 6468 obiskovalcev. Z izbiro privlačnej- ših tekstov bi bil lahko obisk neprimerno boljši. Seveda no- čem s tem zagovarjati cenene dramske literature.

Vzeli, ki jih je puščala dram- ska dejavnost, so zapolnjevala gostovanja nekaterih poklicnih gledališč, ki so posredovala 31 predstav. Kulturna kronika pa omenja razen tega še 18 koncer- tov in 34 ostalih prireditev. Vse prireditve pod streho Prešerno- vega gledališča pa so zabeležile 31.562 obiskovalcev.

Pogosti so tudi očitki zoper premajhno število premier. Tako močna dramska družina, ki de- luje pri tolikanj ugodnih de- lovnihih pogojih, bi lahko naštu- dirala vsaj 5 ali 6 premier. Da so v predzadnji in letošnji sezo- ni naštudirali le po štiri dela, je krivo predvsem to, da je bil začetek sezone obakrat pomak- njen v november ali december, zaradi česar so bili izgubljeni trije dragoceni meseci. Če pa k temu prištejemo še vse objek- tivne in subjektivne težave, ki spremljajo delo naših amaterjev, potem se nerodnostim in spodrs- ljajem, ki spremljajo njihovo kulturno-prosvetno dejavnost, ne bomo čudili.

KAKŠNA BO PRIHODNJA SEZONA?

Obeti so zelo spodbudni. Ama- tersko gledališko dejavnost v Kra-

nju je pred časom temeljito ana- liziral tudi občinski Svet za pro- sveto in kulturo. Ob tej prilož- nosti je bilo ugotovljeno, da dose- danja oblika odrske dejavnosti ne ustreza potrebam Kranja. Odtod pa do rezultata razmišljanj — do nove oblike gledališča v Kranju, ni bilo več daleč. Upravni in po- litični organi so bili naklonjeni misli, naj bi igralci, režiserji in drugi sodelujoči prejemali za svo- je poštreno delo — ne hono- rarije, temveč občasne nagrade. Igralci bodo stimulirani iz dohod- kov od vstopnine.

Pred kratkim je bil sestavljen tudi umetniški svet, ki bo poslej uravnaval repertoarno politiko in reševal ostalo problematiko. Do sredine julija bo sestavljen tudi okvirni repertoar za prihodnjo se- zono, ki predvideva šest del in mladinsko uprizoritev. Gledališče bo razpisalo tudi tri abonmaje in če bo kazalo, še abonmajske pre- stave v Stražišču in na Primsko- vem. Tudi datum, kdaj naj se za- čne gledališka sezona, kaže, da so se kranjski amaterji lotili svojega dela načrtneje in z večjo zavze- tostjo. Prva premiera je predvide- na za sredino oktobra. V načrtu je tudi več gostovanj, seveda v okvi- ru denarnih možnosti. Razen pre- stav domače igralske družine pa bo uprava Prešernovega gledališča poskrbela tudi za gostovanja po- klicnih gledaliških ansamblov. V ta namen bo sklenjena pogodba z ljubljansko Dramo in Mestnim gle- dališčem. Zaradi teh sprememb pa sedanje delovanje — tu je miš- ljena servisna služba gledališča — ne bo okrnjeno ali spremenjeno. Okoliška prosvetna društva bodo tudi poslej deležna vse pomoči kot doslej.

GLEDALIŠKEGA OBČINSTVA NI!

To je postalo domala geslo ma- lodušnih igralcev — amaterjev, ki zaradi nezanimanja kranjskega gledališkega občinstva za domače

gledališke predstave, izgubljajo voljo do dela. Menim pa, da ta pojav le ni tako grozeč, da bi ga morali obravnavati s tolikšnim pes- simizmom. Upoštevati moramo resnico, da je bivše poklicno gle- dališče s kvalitetskimi predstavami ljubitelje gledališča dokaj razva- dilo. Po drugi strani pa še vedno prevladuje zmotno pojmovanje, da amaterske predstave ne morejo biti kvalitetne. Res je, da se ama- terizem ne more meriti s stvarit- vami poklicnih kolegov, lahko pa dosega kvalitetne sadove svojega dela. Ne bo kazalo drugega kot začeti borbo za občinstvo, pri čemer naj bi prisločili na pomoč tudi sindikalne podružnice podje- tij. Trenutno je izjema zgolj to- varna »Iskra«, ki je znala zbuditi pri svojem kolektivu željo in po- trebo po kulturnih dobrinah.

Iz teh bežnih misli in spričo dej- stva, da ima kranjska igralska amaterska družina močan igralski asambel, ki je povabil k sodele- vanju tudi nekatere bivše poklic- ne igralce in amaterje, se lahko naadejamo plodne sezone in spod- budnejše prihodnosti kranjske gle- dališke kulture.

S. S.

Filmi, ki jih gledamo

ŽRTVOVANA DEKLETA

Je japonski črno-beli film, ki obravnava izvor in problem prostitucije na Japonskem ob koncu vojne in nekaj let po vojni. Režiser se je torej lotil zelo delikatne teme, ki pa ji ni bil povsem kos. Temu je de- loma kriv scenarij s prehitveva- jočimi se dogodki, katerih di- namika vsiljuje zgodbi v neka- terih prizorih na začetku filma nerazumljivost. Pripoved je ri- sana v grobem in brezkompro- misnem, nam odmaknjem natu- ralizmu, ki zadobi v neka- terih prizorih — namenoma ali nenamena — prizvok ne- okusnosti. Film je ostra obsod- ba družbenih prilik in zablod in stoji na strani ponižanih in razžaljenih žena. Če odmisli- mo malce solzav happy-end, je film zanimiva pozitivna filmskega repertoarja.

DIVJA LETA

Spričo pravic poplave naj- različnejših westernov bi bilo pričakovati trenutka, ko bodo prišli ameriški filmski produ- centi v zadrego za motive, ki jih obravnavajo zgodbe tega

žanra. Vendar pa kaže, da so Američani silno prožni in iz- najdljivi in da jim takšnih zgodb še lep čas ne bo zmanj- kalo. Ta misel se morda porodi tudi ob ameriškem barvnem fil- mu Divja leta. Zal moramo tu- di to pot priznati, da produ- cent Universal 1956 z njim ni storil posebne usluge filmskemu občinstvu. Zgodba ne prinaša nič novega, česar ne bi poznali že iz prejšnjih tovrstnih fil- mov. Za to pomanjkljivost pa se producent oddolži z neka- terimi zvnečimi imeni iz film- skega sveta. V napeto, do ne- razumljivosti skrivnostno zgod- bo so potisnili mojstra režije R. Mathéa, pa privlačnega To- nyja Curtisa, Collen Millerja, Petra Van Eycka, Arthurja Kennedyja in druge. Razen do- bre igre dobi gledalec še pre- cej druge navlake, značilne za kavbojske filme — od ameri- ške pokrajine preko obračuna- vanj do ljubezni. Čeprav je film grajen zelo spretno, bomo po- grešali pravo ustvarjalno za- vzetost in verjetnost, ki daje delu pečat vrednosti. Sicer pa čisto zanimiv western.

aa

S »Postržkom« zaključili sezono

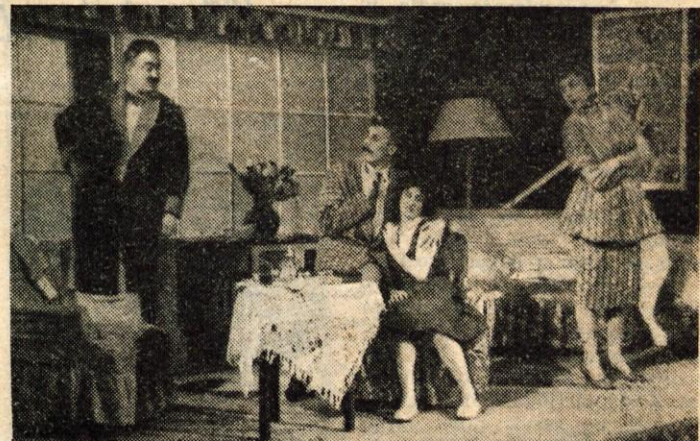
Kritični zapisek o uprizoritvi Čufarjevega gledališča

Za zaključek sezone je Čufar- jevo gledališče uprizorilo kome- dijo italijanskega pisatelja Nic- codemija »Postržek«.

Zgodba o Postržku, dekletu, k živi bedno, toda pošteno življe- nje na rimskih ulicah, je znana iz številnih uprizoritev že pred vojno, pa tudi iz filma. Postržko- vo srečanje z mladim siromaš- nim inženirjem Riccom in nje- govo ljubico Franco, z bogatima, moralno pokvarjenima zakon-

cema Guilijem in Emilijo ter z nadutim natakarnjem Egistom, je v prvem in drugem dejanju du- hovito prikazano z dokaj ostro satirično ostjo. Čeprav je zgod- ba naslonjena na grenko stvar- nost in že skoraj tragičnost pre-

Kljub temu pa je režiserju Bojanu Čebulju uspelo ustvari- ti dokaj ubrano in uspelo pred- stavo, ki s svojo prisrčno in du- hovito zgodbo, predstavlja lep zaključek letošnje sezone. Reži- ser je uprizoritev vtesnil v lini-

Niccodemi »Postržek« v uprizoritvi Čufarjevega gledališča

pada med izobčenci in privilegi- ranci meščanske družbe, vseeno izzvani človeško toploti in opti- mistično. V tretjem dejanju pa se zgodba preljuje proti koncu v nekoliko razvlečeno sentiment- talnost, ki ni ubrana na isto stru- no, kot prejšnje dogajanje. Temu se ni mogla izogniti tudi je- seniška uprizoritev, saj je sam režiserski koncept to disonanco- nost zaostri z močnim komedijskim akcentom v prvih dveh dejanjih, ki v tretjem ni več možna, niti priporočljiva.

S. S.

jah preprosto in barvno razgi- bano sceno.

Naslovno vlogo Postržka je z ljubkim nastopom in živahnost- jo upodobila Tatjana Malovrho- va. Čustveno dokaj razgibanemu liku je dodala lestvico novih igralskih prijemov, ki pričajo, da se igralka razvija v nepogreš- ljivo članico jeseniškega igrals- kega kolektiva. Po daljšem premoru smo na odru spet gle- dali Vinka Zormanu v vlogi Gui- lija. Podal jo je uspešno, s pravo mero in posluhom za delikatne situacije. V vlogi njegove žene Emilije se je solidno predstavila Marjana Čebuljeva, ki je ob tej priložnosti slavila tudi svoj pet- stoti nastop na deskah jeseniške- ga odra. V vlogi France je Ma- rija Resmanova dokazala, da obeti, ki jih je pokazala pri pr- vih nastopih, niso bili samo obe- ti. Franca je doslej njena naj- boljša vloga, ki ji morda manjka samo nekoliko življenjske pre- pričljivosti. — Vlogo inženirja Ricca je zaigral Bojan Čebulj. — Malce neuravnotežen, tempera- menten in dobrosrčen Ricco mu je bolj ležal, medtem ko njegov raznežen in sentimentalni »Ric- co« ni bil tako prepričljiv. — Franci Pogačnik je bil v maski posrečen, morda še premalo uslužen in elastičen Egisto. Kaj je moč narediti iz majhne vloge pa je dokazal Lado Nikolavčič v posrečenem in obrobem Gio- liju. Lahna negotovost in ne- sproščenost v posameznih prizorih, ki je bila opazna pri vseh, pa bo po dveh, treh predstavah prav gotovo spalnala.

Letošnji uspeli sezoni Čufar- jevega gledališča se tako pridru- žuje še zadnja premiera, ki po kvaliteti prav nič ne zaostaja za dosedanjimi.

S. J.

Restavratorji na delu

Zapuščina srednjeveškega slikarja v Seničnem

O delu Komisije za spomeniško varstvo OLO Kranj v zadnjem ob- dobjju, dasiravno je zelo živahno, nijsmo mnogo pisali. Lanskemu od- krivanju in restavriranju fresk na Bregu pri Predvdoru in pred tem v Tupaličah, lahko pripišemo nov uspeh spomeniško varstvene služ- be — odkrivanje fresk v Senič- nem pri Golniku. Ker sodi ta zad- nji kulturni spomenik, o katerem smo pred kratkim že poročali, med najpomembnejše tovrstne ob- jekte srednjeveškega slikarstva v Sloveniji, bomo v tem sestavku skušali manizati njegove glavne značilnosti.

Jernejeva cerkva v Seničnem vsebuje po dosedanjih odkrivanjih več fresk iz sredine 15. stoletja, medtem ko sodi gotška arhitektu- ra cerkvice še v starejšo obdobje.

Pogledi obiskovalca se pri vsto- pu najprej ustavijo na zanimivem gotškem portalu. Prednji del no- tranjosti cerkve (ladja) ni posebno zanimiv, kajti prvotni, verjetno ka- setirani leseni strop, ki ga je uni- čil požar sredi 18. stoletja, so na-

domestili z zidanim. Zanimivejša pa sta baročna oltarja na levi in desni strani pred prezbiterijem (prostor okrog glavnega oltarja). Le-ta ima bogato upodobljena got- ska rebra, ki se v drznih lokih spuščajo izpod obokanega svoda, in se končujejo v čudovitih ma- skah. Le-te predstavljajo zelo do- gnano upodobitev ljudskega umet- nika. Pri odkrivanju fresk prezb- iterija so se porajale vedno nove podobe — motivi in osebe iz sve- topisemskih zgodb — prava zaklad- nica, za tisti čas dognanih stenskih slikarji. Odkrivanje je silno na- porno, kajti freske pokriva 5 do 6 slojev beleža iz različnih stole- tji. Freske na severni strani so tu- di močno zasigane.

Med najlepše kompozicije, ki jim le stežka najdemo primere v zapuščini našega srednjeveškega slikarstva, sodi »Rojstvo«. Značil- no za vse doslej odkrite freske so ze- lo intenzivne in sveže barve, raz- gibana barvna kompozicija in bo-

gata draperija oblačil. Prav goi- vo skriva tudi svod prezbiterija, čeprav polja med rebri niso po- sebno prostrana, pomembne deta- le. — Na moč zanimivi so tudi podpisi obiskovalcev na robovih fresk. Odlikujejo jih zlasti data- cije: Anno 1531, 1586, 1591 itd.

O izvornosti doslej odkritih fresk ni moč trditi nič določnega. Domne- vajo pa, da so freske delo sli- karja, ki je izšel iz ene od koro- škikh slikarskih delavnic. Freske so slikane v »secco« tehniki (nanaša- nje barv na belež in ne na moker omet). Ta tehnika pa ima to slabost, da je podoba zelo težko od- krivati. Odkrivanje fresk bo v naj- boljšem primeru končano do jese- ni, pomladi 1960 pa bodo začeli z restavriranjem. Dela vodi restav- rator Mestnega muzeja v Kranju Boris Sajovic.

S. S.

Okrajni učiteljski pevski zbor »Stane Žagar« obišče LR Srbijo

Člani okrajnega Učiteljskega pevskega zbora »Stane Žagar« iz Kranja se že dalj časa priprav- ljajo na obisk LR Srbije. Ob tej priložnosti bodo obiskali Veliko Orašje, Markovac in Veliko pla- no. V teh krajih je bilo namreč v letih 1941 in kasneje mnogo izseljenih Slovencev, me dnjimi tudi mnogo učiteljev. Da bi se vsaj skromno oddolžili gosto- ljubju bratov Srbov, so se člani zbora odločili, da grejo na pot 25. junija. Priredili bodo tri na- stope. Mnogišnja organizacije v teh krajih so obljubile vso po- moč. Ob tej priložnosti vabi zbor vse tiste Slovence, ki so ži- veli v teh krajih v času okupa- cije, da se mu pridružijo. Obi- skali bodo tudi kraje Staro in Novo selo ter Svilajnac.

S. N.

Detajl freske »Rojstvo« v Se- ničnem pri Golniku

mm

PRED REVIJO GODB NA RAVNAH

Medtem ko po končanem prvem letošnjem velikem pre- gledu amaterskega glasbenega udejstvovanja — reviji pev- skih zborov Slovenije v Kra- nju — teče v Velenju druga velika prireditev Svobod (re- vijja igralskih skupin), so že skoraj končane priprave za re- vijjo godb na pihala, ki bo na Ravnah na Koroškem 21. ju- nija.

Predsednik častnega odbora ravenske revije je član CK ZK Ivan Regent, članstvo od- bora pa tvorijo deset političnih, pravnih in kulturnih delavcev. Za letošnjo revijo godb se je prijavilo dvajset ansamblov, sodelovalo pa jih bo devet iz vseh krajev Slovenije in god- ba Svobode »Prežihov Voranc« z Raven. Za njo bodo nastopi- le godbe na pihala Svobode Javornik - Koroška Bela, Svo- bode Mežica, Svobode Tabor - Maribor, Svobode Zagorje, Svobode I Hrastnik, Svobode Center - Trbovlje, mladinski godbi Svobode Tezno - Mari- bor in Svobode Velenje ter za- bavnih orkester Svobode Cen- ter - Trbovlje. Vsaki godbi je namenjeno približno 15 minut programa, v katerem bodo iz- vajale najrazličnejša kvaliteta dela, od zahtevnejših koračnic do simfoničnih uvertur. Na koncu revije bo pet godb iz- vedlo simfonično pesnitev Blaža Arniča »Kladivarji no- vega sveta«, ki bo na raven- ski reviji prvič izvedena.

Reviji bo sledil kritičen po- menek o izvajanjem sporedu ter o problemih godb na pihala in drugih instrumentalnih ansamblov naših Svobod. Zve- za Svobod je na revijo pova- bila kapelnike vseh 70 slo- venskih godb; zato revija ne bo samo pregled dosežene rav- ni naših delavskih godb, am- pak bo predvsem delovnega značaja.

družinski pomenki

Napredne servisne službe -

velika pomoč gospodinjam

Precejšen delež pri dviganju naše življenjske ravni ima nedvomno tudi preusmeritev naše kovinske in elektroindustrije za izdelke široke potrošnje, saj so se v zadnjih dveh letih pojavili na trgu številni gospodinjstvi aparati, kakršnih doslej še nismo poznali.

Med poglavitne naloge gospodinske posvetovalnice bi vsekar sodila predavanja in tečaji o naprednem gospodinjstvu, o uporabi posameznih aparatov in drugih drobnih pripomočkov, o pravilni uporabi raznih pralnih in čistilnih sredstev, o smotni porabi električne energije, raznih goriv, živil itd.

Zanimalo nas je, kako je v tem pogledu urejeno na Jesenicah, v velikem industrijskem kraju, kjer žene še bolj kot drugje potrebujejo dobro organizirano servisno službo. Ta ob pomoči stanovanjske skupnosti razbremenjuje zaposleno ženo tistih gospodinskih del, ki ji nalagajo obilo truda in jemljejo največ časa. Obrnili smo se na Gospodinski center Jesenice, ki bo prihodnji mesec, to je 7. julija slavil obletnico ustanovitve. Gospodinski center je prišel z delom dokaj klavirno, brez obratnih sredstev, s podporo v znesku 18.000 dinarjev, ki so jo dobili od Zveze ženskih društev. Kljub životarjenju, saj deluje brez lastnih prostorov in brez prave strokovnega kadra, je vendar nekaj že napravil. In prav zaradi omenjenih pomanjkljivosti ne more imeti in tudi nima večjega obsega. Končali pa so že tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave. Nadalje vodi center gospodinske tečaje za mlada dekleta in žene ter pomaga pri šolski mlečni kuhinji. V avgustu predvidevajo nastavev gospodinske učiteljice, ki je pri tako pomembni ustanovi kot je Gospodinski center nujno potrebna. Centru pa se končno obetajo novi lepši časi — preselili se bodo v lastne prostore.

Prihodnost jeseniških žena je torej na dobri poti in prav gotovo ni več daleč čas, ko se bodo tudi dekleta in žene na Jesenicah pohvalile in s ponosom gledale na dobro organizirane servisne službe.

M. F.

Doma pripravljen jogurt

Jogurt pripravimo tudi doma. Mleko zavremo, ga odstavimo in počakamo, da se ohladi, da ima približno 40 do 45 stopinj Celzija. Razdelimo ga v pripravljene kozarce in v vsak kozarec damo še žlico jogurta, ki smo ga kupili v mlekarji. Kozarce pokrijemo in jih pustimo stati na toplem mestu približno 4 do 5 ur. Nato pa ga postavimo na hladen prostor, da se ohladi. Ko je le-ta dovolj hladen, ga že lahko uživamo. Drugi dan pa lahko za precepitve jogurta uporabljamo kar domačega. Sele čez nekaj dni, ko se nam zdi, da se je okus spremenil, kupimo za precepitev spet kozareček jogurta v mlekarji.

JEDILNIK

Kosilo: goveja juha z zdrobovimi žličniki, zrezki v omaki, dušen riž, mešana solata, orehova potica, kompot.

Goveja juha z zdrobovimi žličniki: Juha — pol kg govedine, juha zelenjava, čebula, česen, sol, poper, lavorjev list, paradižnik (list zelja ali cvetače).

Zakuha: 10 dkg maščobe, 3 jajca, 17 dkg zdroba, sol.

Maščobo umešamo in postopoma dodajamo cela jajca in zdrob. Testo naj počiva pol ure, nato zakuhamo žličnike v vrelo juho. Vro naj počasi, da se ne razkuhajo.

Zrezki v omaki: Meso (svinino ali teletino) zrežemo na zrezke in jih potolčemo, posolimo, pomoka-

MLADA RAST

Občutljiva TEHTNICA ZA RAZVEDRILO

Učitelj: »Janezek, razloži mi, kaj je mreža?»

Janezek: »Mreža je veliko lukenj, ki so zvezane z vrvcio!«

»Kaj imaš nad seboj ob jasnem dnevu?»

»Modro nebo in sonce.«

»In kadar dežuje?»

»Dežnik.«

Učitelj: »Kaj je veter?»

Tonček: »Veter je zrak, ki hitro teče.«

Učitelj: »Kdo mi lahko pove kak prozoren predmet?»

Janezek: »Ključavnica, tovariš učitelj!«

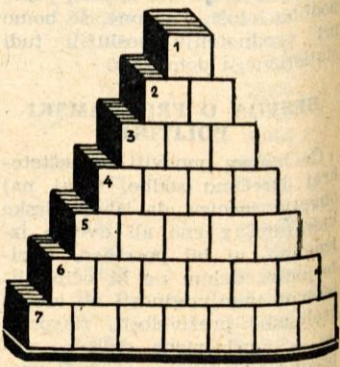
Ce radi delate poskuse, bi si nemara lahko izdelali zelo občutljivo tehtnico, seveda ne takšna bi mama na njej tehtala sladkor za kekse, tehtnico pa vendarle

Najprej potrebujemo kovinasto paličico, morda babičino pletilko. Ta nam bo služila pri tehtnici kot nihalo. Nanjo natakne zamašek, ki mora biti v sredini, navpično vanj pa zabodemo dvoje bucik, ki bosta nekakšno stojalce.

Za obtežilo in hkrati za ravnotežje potrebujemo še dvoje zamaškov, ki ju nataknejo vsakega na en konec, vse skupaj pa

postavimo na obrnjen kozarec (risba). Ravnotežje seve še ne upostavljeno, zato bomo zataknil v zamaška zapovrstjo toliko bucik, da bo naša tehtnica natančno v vodoravnem položaju. Ne pozabimo: ta tehtnica je izredno občutljiva. — No, zdaj pa se začne poskus. Prižgano svečo postavimo, pod en krak igle ali pletilke tako, da plamen obliže kovino. In zdaj vprašanje: ali bo plamen pritegnil tisti konec igle k sebi ali ga bo poglaval navzgor? Tehtnica je občutljiva, plamen ogreva zrak okoli enega konca igle, torej bi pričakovali, da bi tista stran tehtnice ležala navzgor, ali ne? (Delajte ta poskus v prisotnosti staršev.)

Piramida

Samo vodoravno: 1. 18. črka abecede; 2. kvartopirski izraz; 3. pregovor; 4. naše pristanišče; 5. prekop; 6. goba; 7. oblačila. Rešitev piramide: r, re, rek, jarek, rajček, srček.

V našem primeru pa ne bo tako. To bo takoj tudi pokazal naš poskus. Kdor ga še ni videl, bo presenečen, zakaj po določenem času se bo ogrevani krak tehtnice nagnil navzdol.

To naj vas ne moti, saj v našem primeru ne more biti govora o kaki privlačni sili plamena, marveč gre za nekaj povsem drugega. Plamen ogreva del igle, znano pa je, da se telesa zaradi toplote širijo, ogrevani konec tehtnice se torej podaljša. S tem se oddalji zamašek z iglami od središča, posledica pa je pokvarjeno ravnotežje.

Naša tehtnica je zelo preprosta naprava, vendar jasno dokazuje, da se telesa pri ogrevanju širijo.

REBUSA

Moderni pričeski

Pričeski sta preprosti in tudi praktični, ker zahtevata le primerno ostrižene lase, medtem ko si vse drugo lahko napravite doma. Kakor vidite lasje padajo spredaj na čelo. Ob strani in zadaj pa so skoraj enako dolgi. Skrbite za to, da bo na vrhu glave pričeska »napihnjena«.

ROMAN

II. del

35

VIGENCI

Mimi Malenšek Konič

Johan se je polglasno zasmejal predse. Neumno je misliti na to! Dominik ne bo dolgo nagajal Družbi! Prvi in zadnji veliki odnec si je zadal preteklo zimo. Zdal ni več nevaren, čeprav vigenci še zmeraj stojijo. Ščasoma bo celo sam pristopil zraven. Filip tako pravi in Filip zmeraj vse prvi izve. Seveda ni prišlo tako, kot so pričakovali takrat, ko sta se Dominik in Pavle sprla. Takrat so vsi čakali, da bo Pavle zares odtrgal svojo polovico in začel delati na svoje. Čakali so zaman — pri Gašperinu se ni nič spremenilo. Vse, kar so mogli zvedeti, je bilo, da Dominik z nikomur v hiši ne govori in da tudi k družinski mizi ne prihaja. Pavle je premalo odločen — zdaj pohajkuje okoli in se ničesar ne loti, stari pa dela v obeh vigencih! Johan je kar kmalu povedal družabnikom, ki so napeto zasledovali Gašperinov domači spor, naj si od tega nič ne obetajo! Imel je prav. Dominik pa je kljub vsemu še zmeraj posegal v Družbo — zdaj na čisto drugačen način. Johan je že pred tedni zvedel, da razglaša okoli, da je pripravljen kupiti Družbine deleže. Hitro je spoznal njegove namene. Pristopiti noče in deleže noče vplačati, ker bi se na ta način Družba okrepila. Rad bi pa pokupil čimveč deležev. Johan se je bal, da mu bodo manjši podjetniki naselili. Nerad bi videl Dominika v Družbi, čeprav se je Heteri pri tem držal dokaj čudno in je celo rekel da bi ne bilo napačno, če bi namesto dveh, treh manjših delničarjev imeli v Družbi Dominika. Temu je moral tudi Johan pritrditi: vedel je, da bi Družba takoj žela dobičke, kakor hitro bi Dominik priložil roko. Kljub temu pa je bilo težko verjeti, da bi se Dominik ponižal in začel kupovati deleže samo zaradi lakomnosti po dobičku, ko je poprej

vendar Družbi napovedal boj do konca. Najbrž so tudi njega zbegale govorice o kovaški zadrugi, ki jo nameravajo ustanoviti kovači in nekaj manjših mojstrov.

Ko je Johan prvič slišal o tem, se je smejal. Rekli so mu, da Grošelj teka od enega do drugega in da jih je že precej pregovoril za vstop v zadrugo »Kaj, Grošelj?« Ta bo ustanovil kovaško zadrugo?« je rekel takrat Johan in se tako smejal, da je postal ves zaripel v obraz. Ni in ni si mogel predstavljati, da bi ustanovili zadrugo majhni mojstri, ki bi jih bili veliki že davno lahko zadušili, če bi se jim bilo le zahotelo. In pa Grošelj! Kaj bo ta vložil v zadrugo? Nemara ščurke, ki jih mora njegova lesena bajta biti polna? — Johan se je norčeval tako v živo, da so se njegove zbadljivke raznesle po vsem trgu. V šali je povpraševal, ali bodo stopili v zadrugo tudi njegov Brunčar in Bib ali pa enooki Grofič? In zapiti Hafnerjev Tonč? Ko mu je Heteri povedal, da vsi ti in še marsikdo drug, je menil, da so ljudje znoreli. Toda Heteri je govoril o kovaški zadrugi na način, ki je Johanu zaprl sapo. Nehal se je norčevati.

Zdaj je bila stvar že dolgo resna. Med kovači je tako vrelo, da se ga je polasčal nemir. V svoji fužini ni nič več videval ponižnih obrazov — delavci so postajali uporni. Pred nekaj tedni so prišli k njemu. Resman jih je vodil. Rekli so, da bi se radi pomenili z njim glede bolniške blagajne in pokojninskega zavarovanja. V novo zadrugo ne nameravajo riniti, ker nimajo za lastna nakovalna, toda z gospodarjem se hočejo pomeniti, da bodo poslej tudi oni bolj človeško živeli. Bolj človeško — da, natanko tako so rekli! Johan na to ni bil čisto nepripravljen. Filip mu je že poprej rekel, da bo treba zavarovati delavce, ki delajo za Družbo. Doslej pa je bilo vse nekako zmedeno — kovači so delali zdaj za Družbo zdaj za svoje prejšnje gospodarje in tako Johan ni čutil, da bi jih bil dolžan zavarovati.

Pri tem ni mislil, da dela komu krivico, saj so zahtevali nekaj, česar nikoli poprej ni bilo. Zato je delavcem mirno dejal, naj počakajo, se bo že vse uredilo. Če hočejo biti zavarovani, jim on ne bo branil.

»To ni dovolj,« mu je v imenu vseh odgovoril Resman. »Mi ne moremo plačevati vsega sami. Tudi vi boste morali primakniti kakšno kronico. Povsod se tako dela. To je postava, gospod.«

Johan je rekel, da bi rad vedel, kdo jim take postav vtepa v glavo. Nazadnje je poslal vse skupaj k hudiču, klet bolj, kot bi se bilo spodobilo in jim rekel, naj se poberejo k Grošlju: mogoče jim bo ta apostol, ki prebira socialnodemokratske liste znal pomagati! Nato so delavci užaljeni odšli.

Spor s tem ni bil rešen in Johan je čakal, kdaj se bodo spet oglašili. Čutil je, da bo slednjič moral popustiti, toda odlašanje je pomenilo denar in zato je sklenil odlašati, dokler bo mogoče.

O vsem tem je razmišljal, medtem ko je hodil po pisarni gor in dol. Čutil je, da se življenje spreminja, da se krčevito trga iz starega tira in sili v nove kolesnice. Morebiti je bil razen Heterija edini v trgu, ki je to razumel. Drugi mojstri so vztrajali pri starem: zatrjevali so, da raje zaprejo vigence, kot da bi morali plačevati za svoje delavce prispevke za bolniško blagajno in pokojnino. Menili so, da je treba kovače le nekaj časa pustiti brez dela, potem jih bo spet srečala pamet in bodo radi delali, ne da bi še kdaj omenili svoje zahteve. Sicer pa — kdo je še kaj takega slišal! Kar pokojnine se jim hoče, kovačemi! Kakor da bi bili davkarji ali učitelji! Toda Johan in Heteri sta vedela, da je kovaške ponižnosti konec. Ne bodo odnehali, dokler ne bodo dosegli svojega! Nič drugega ni mogoče storiti, kot odlašati — to pa je pravzaprav zelo majhen dobiček. Eh, kako čudno se vse zamotava!

70 let Vajenske šole v Škofji Loki

Letos praznuje Vajenska šola v Škofji Loki 70-letnico svojega obstoja. Ob tem visokem jubileju, ki bo združen s proslavo 13. junija ob 20. uri pred poslopjem škofojloške osemletke in z otvoritvijo šolske jubilejne razstave istega dne ob 9. uri dopoldne v prostorih Vajenske šole, naj na kratko zabeležimo historiat te šole in njen pomen za gospodarski napredek Škofje Loke in njene okolice v preteklosti.

Podatki iz šolske kronike navajajo, da se je na pobudo škofojloških obrtnikov že leta 1887 za ustanovitev obrtno nadaljevalne šole v Škofji Loki zavzel tedanji upravitelj osnovne šole Franc Papa. To akcijo je že naslednje leto podprl novoizvoljeni šolski odbor, ki je pri tedanjih šolskih oblasteh uspel, da se je že 2. in 3. februarja 1889 izvedlo prvo vpisovanje v šolo. V roku 70. let se je šola razvila in dosegla lep vzpon zlasti po osvoboditvi, ko je novi učni načrt odpravil pouk ob nedeljah in večernih urah ter odmeril teoretičnemu pouku v šoli tudi po 16 ur na teden, to je tretjino vsega delovnega časa. Pouk v šoli sovpada v čas celotnega delovnega procesa, ki mu je podrejena vajenska mladina. Danes se v šoli poučujejo: slovenski jezik s pravopisjem, knjigovodstvom in zgodovino slovenskega slovstva, zgodovina, zemljepis, strokovno računstvo, zakonodaja, tehnologija obdelave in materiala, stroškovlje in strokovno risanje. Palica kot vzgojno sredstvo je le še pri starejši generaciji v spominu na vajeniško dobo, ko je bil vajenec družbeno omalovaževan in zasramovan. Danes se pri pouku moralke vajenci vzgajajo v ponosni in razredno zavedne državljane.

Vajenska šola je vsa leta doslej gostovala v stavbi škofojloške osemletke. Na prizadevanje OBL v Škofji Loki pa so lanske jesen pričeli z gradnjo novega trakta za Vajensko šolo, ki bo z modernimi učilnicami in delavnicami za politehnično vzgojo služila svojemu namenu že leta 1960. Brez dvoma je to najlepše darilo naše ljudske oblasti Vajenski šoli v Škofji Loki za njen 70. letni jubilej, saj je bilo v ta namen od OLO v Kranju že v letošnji proračun določenih 30 milijonov dinarjev.

Z novogradnjo se bo Vajenska šola v Škofji Loki v prihodnjih letih gotovo še plodno in koristno razvijala v duhu tistih socialističnih načel, ki naj utrjujejo v učencih močno državljansko in socialistično zavest ter delovno disciplino. To je tudi jubilejno voščilo sedanjega predavateljskega kadra na tej šoli in naše ljudske oblasti, ki ob 70-letnem jubileju te šole žele, naj bi se škofojloški učnovzgojni zavod vajenske mladine uspešno razvijal v prid našega socialističnega gospodarstva.

Lojze Zupanc

Želja rokometashev:

asfaltirano igrišče

V soboto in nedeljo bodo na igrišču Mladosti v Kranju kvalifikacijske tekme za vstop v enotno slovensko rokometno ligo. Na kvalifikacijah bodo sodelovali prvaki podzvez, in sicer: Partizan iz Sentvida, Koper, Ajdovščina, Slovenj Gradec, Črnomelj, Murska Sobota in kranjska Mladost, kot prvak gorenjske rokometne podzveze.

Ob tej priložnosti smo poiskali najstarejšega igralca in hkrati trenerja rokometashev Mladosti Miha Poljka in mu zastavili nekaj vprašanj. »Kako potekajo priprave kranjskih rokometashev za nastop v kvalifikacijah?«

»Odigrali smo že več prijateljskih tekem, in sicer s samimi močnejšimi in kvalitetnejšimi klubi iz Ljubljane; premagali smo ljubljansko Svobodo, Krim, sedanjega slovenskega prvaka Odreda in pred dnevi še Slovana. — Treninge imamo redne, samo nekateri igralci niso preveč resni, toda to nas ne moti, saj imamo dovolj mlajših igralcev, ki že lahko nastopijo v prvi ekipi.«

NASPROTNIKI TRŽIŠKIH NOGOMETASEV SO ZNANI

Slovenska conska nogometna liga je bila v nedeljo zaključena. Izpadla sta ljubljanski Slovan in Jesenice. V nedeljo se bodo pričele že zagrizene borbe, kdo bo omenjeni enajststoričniki zamenjal v slovenski ligi. Konkurenti za eno izmed dveh prostih mest so tudi nogometaši iz Tržiča. Vendar bo njihova pot do uspeha še težka. Morali bodo

»In kateri igralci bodo sestavljali moštvo?«

»Na izbiro so: Peter Bevk, Andrej Colnar, Drago Petrič, Marko Sladoje, Mitja Krampej, Polde Sotelsšek, Riko Požnenl, Janez Česen, Dušan Rebolj, Tine Poljka in jaz. Janez Arh in Janez Zavrl, čeprav dobra igralca, sta zaradi nerednosti kaznovana in ne bosta nastopala.«

»Na katero mesto računate?«

»Ne morem reči nič točnega, ker ne poznam kvaliteto ostalih ekip. Borili pa se bomo do konca, tako da bomo prišli v ligo, saj imamo velike možnosti, ker gredo naprej prvi trije.«

»In na koncu, kakšne so vaše težave?«

»Največja naša težava je ta, ker nimamo dobrega igrišča. Imamo dve, vendar obe v zelo slabem stanju. Zato je potrebno, da bi v Kranju zgradili novo asfaltirano rokometno igrišče, ker bo samo na ta način omogočen nadaljnji kvalitetni in množični razvoj rokometu v Kranju.«

M. Ž.

skozi težke kvalifikacijske borbe, v katerih se bodo kot prvaki Gorenjske nogometne podzveze srečali s prvaki ostalih podzvez in sicer: Novo Gorico, Dravo iz Ptuj, ljubljansko Ilirijo ter Partizanom iz Velenja.

ATLETI SO STARTALI

Preteklo nedeljo so prvič letos za točke startale atletske ekipe v A in B ligi. V prvi ligi po prvem kolu z visokim številom

MET KROGLE

točk vodi beograjski Partizan, ki je zbral 35.455 točk pred Crveno zvezdo, Kladivarjem iz Celja in drugimi. V B-ligi so v Novem mestu startali tudi atleti Triglava iz Kranja. Zbrali so 9915 točk, medtem ko so Novomeščani zbrali 10.120, atleti iz Litije pa 7466 točk.

MARIBOR : TRIGLAV 85:43 (34:20)

V nedeljo so gostovali v Mariboru košarkarji kranjskega Triglava, kjer so se srečali v prvenstveni tekmi slovenske košarkarske lige z domačim Mariborom. Gostje so v drugem polčasu povsem klonili boljše domačinu in zasluženo zgubili z dokaj visokim rezultatom 43 proti 85.

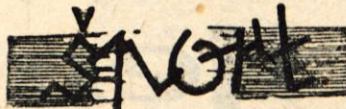
iz njega, čemu se tako kisló drži. Povedal mi je, da se je s svojim predpotopnim motociklom, ki mu pravi kolovrat, peljal po domažlski cesti proti Duplici. Nasproti blokov so jeseni zgradili transformator, za zvezo s kablom pa so pod cesto zvrtili rov. Zdaj je seveda na tistem delu ceste pravcati greben. Ko je Tomaž nič hudega sluteč vozil ob robu ceste, kakor se vozačem na dveh kolesih spodobi, je zapeljal na tisti greben in... Rsk! je reklo in Tomaž se je zaprašil po cesti. Zlomila se mu je os kolesa.

»Na,« je zastokal, »zdaj sem pa zdelan, kot bi se podil za žogo na domažlskem nogometnem igrišču, pa še v žep bom moral seči, če bom hotel spet cijaziti svoj kolovrat.«

Tomažovo storijo sem vam povedal zatagadelj, da bodo morda ljudje, ki skrbje za cesto, le popravili tisti usodni predel.

Vas pozdravlja Vaš

BODICAR!

MOSTVENI BRZOTURNIR

Pretekli teden je bil v restavraciji »ISKRA« v Kranju mostšveni šahovski buzoturnir v počastitev 40-letnice KPJ. — Na brzoturnirju, ki je bil pod pokroviteljstvom Občinskega sindikalnega sveta, je sodelovalo 12 štirčlanskih moštev.

Končni vrstni red tekmovalja je takle: 1. OLO Kranj 30,5; 2. Iskra Kranj 23,5; 3. STTS Kranj 21,5; Gumar. šola Kranj 19 itd. Vsi štirje prvoplasirani so prejeli lepe pokale v trajno last, le-te je poklonil Občinski sindikalni svet.

V ENEM STAVKU

Šahovski turnir v Zürichu je končan. Prvi je Talj z 11,5 točke; slede Gligorič 11, Fischer in Keres 10,5, Larsson in Unzicker 9,5, Barcza 8,5, Olafsson 8, Cooper 7, Bhend in Donner po 6,5, Keller 6, Dückstein in Walther 5, Blau ter Nivergelt po 2 in pol točke.

Petdnevno košarkarsko tekmovalje za »Pokal Jugoslavije« v Zadru je bilo v nedeljo zvečer zaključeno z naslednjim vrstnim redom: Bolgarija, Poljska, Jugoslavija, Madžarska in Jugoslavija.

Enajstotica moskovskega Dinama je zaključila svojo turnejo po Jugoslaviji. Doživela je dva poraza (proti Crveni zvezdi iz Beograda 1:3 in Hajduku iz Splita 0:2), premagala pa je zagrebški Dinamo s 4:2.

PRAVNI NASVETI

H. J. Mojstrana

VPRAŠANJE: Iz splošnega ljudskega premoženja ste kupili hišo, katero vam je prodal Občinski ljudski odbor Jesenice. Pri nakupu vam je bilo dano v uporabo tudi dvorišče. Po rojstvu hčerke ste vložili prošnjo za otroški dodatek. Zavod za socialno zavarovanje je zahteval potrdilo o izmeri zemljišča, katerega uživate. Obrnili ste se na pristojni občinski ljudski odbor z prošnjo, naj vam isti izstavi potrdilo. Vaša prošnja je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da vam ne morejo dati podatkov o obsegu zemljišča. Tako ne prejimate otroškega dodatka že več let in je hčerka že šoloobvezna. Zanima vas, kaj vam je storiti.

ODGOVOR: Pri nakupu hiše iz SLP je bila sklenjena med vami in Občinskim ljudskim odborom Jesenice kupoprodajna pogodba in je verjetno že izvršen zemljiško knjižni prepis. Zemljiško knjižne podatke boste dobili pri Okrajnem sodišču v Radovljici, izmero zemljišča oziroma obseg parcele pa boste dobili pri katastrskem uradu OLO Kranj. V sami pogodbi je verjetno navedeno zemljišče oziroma parcela, ki vam je bila dana v uživanje. Ko boste prejeli zgoraj navedeni potrdili, jo takoj predložite Zavodu za socialno zavarovanje na Jesenice, da vam isti začne izplačevati otroški dodatek.

S. I. Kranj

VPRAŠANJE: Napredaj imate hišo, katero namerava kupiti naš izseljenec za svojo družino, ki živi v Jugoslaviji. Hišo želi prepisati na svoje ime. Zanima vas, ali je mogoče napraviti kupno pogodbo in izvršiti prenos lastništva v njegovi odsotnosti?

ODGOVOR: V vašem dopisu nam niste sporočili, ali gre za našega državljanca oziroma ali je dobil drugo državljanstvo. V skladu z zakonom o prometu z zemljišči in stavbami (Uradni list FLRJ št. 26/54, 19/55) ni nobene ovire za nakup nepremičnin, če je kupec naš državljan. Kupno prodajno pogodbo bo napravilo sodišče ali odvetnik, seveda, bo moral kupec predložiti uradno pooblastilo za osebo, ki bo v njegovem imenu sklenila pogodbo.

P. J. Gornja Žetina, Poljane

VPRAŠANJE: Ste nad 75 % delovni invalid, bolan ste na srcu in ste prestali hudo operacijo. Stari ste 32 let in živite v težkih materialnih pogojih, posebno, ker si zaradi bolezni ne morete pomagati.

ODGOVOR: Ker ste nad 75 % invalid, ste torej invalid I. stopnje. Po 82. členu Zakona o invalidskem zavarovanju (Uradni list FLRJ št. 49/58) ima delovni invalid I. kategorije pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, odkar je postal invalid in mu je potrebna za osnovne življenjske potrebe neogibna stalna pomoč in postrežba drugega. Kolikor ste zaradi bolezni upravičeni do zgoraj navedene pomoči, uveljavljajte svojo pravico pri pristojnem zavodu za socialno zavarovanje.

Johan je boleče dojemal množico novih stvari, ki so preplavljale trg in se valile tudi nanj. Sam ni vedel, kdaj se je začelo, zdaj pa se že razliva na široko. Kdaj bo tega konec? Kako bo, ko bo konec? Delavsko zavarovanje naj bi že bilo. Bi bilo vsaj manj beračije. Toda kovaška zadruga, ki baje išče samo še primernih prostorov, da bi začela delati! Kako bo s tem? Začutil je do nje odpor, kakršnega je mogoče samo še Dominik čutil v preteklem letu do Družbe. Spoznal je, da je ni mogoče ugnati s posmehom. Misel nanjo se je že preveč zajedla v ljudi in gotovo ne bodo odnehali, dokler je ne bodo imeli. Johan je v mislih preštel vse ugodnosti, ki bi jih kovači imeli od zadruga. Bilo je prav tisto, kar je tudi Grošelj pripovedoval ljudem. Ljudje bodo bolj prizadevno delali, ko ne bodo plačani od ure in ostal jim bo dobiček, ki ga zdaj vzame podjetnik. Končno bodo lahko prodajali tudi ceneje kot podjetniki, ki morajo plačevati delavce, in čeprav bo zadruga kdaj pa kdaj morala prodajati pod ceno, vendar ne bo trpela izgube. Nobenega kapitala ne bo vložila, zato se ji tudi ne bo treba bati poloma, kot se ga mora bati Družba. Prekleti Grošelj, kaj mu je padlo v glavo! Če se je celo Dominik ustrašil zadruga in zato rine v Družbo, je mora biti nevarno! Johan je imel Dominika zmeraj za sumarovega in mnogo nižjega od sebe. Vedno pa se je čutil, kako hitro se je vselej znašel ta preprosti kovač, ki je komaj znal podpisati svoje ime. Nekaj je bilo v njem, kar ga je vodilo, nekakšen prvinški čut, ki ga Johan ni mogel razumeti. Če zdaj Dominik čuti v novi zadrugi nevarnost, potem stvar v resnici ni kar tako! Hudiča — ali ni nobenih postav, ki bi ošabne berače spravile k pameti? Treba bi pritisniti na oblasti, da ne bodo dovolile ustanoviti zadruga!

Znočilo se je popolnoma, Johan pa je še zmeraj nemirno hodil po pisarni. Niti navedal se ni, da je v temi. Potem je zaslišal v veži Hetorijev glas in naglo prižgal

luč. Kolikor je mogel dostojanstveno je sedel k mizi, gledal v vrata in čakal.

»Presneto dolgo sta me pustila čakati!« je zamrmral, ko sta vstopila Hetori in Rotar.

Hetori je samo skomignil z rameni in voščil dober večer. Iz usnjene mape je izvlekel šop listov, na vrh je položil rdeče obrobjeno blagajniško knjigo. Potem je sedel Johanu naproti, Rotar pa si je potisnil stol k vratom, kakor bi se ga pravzaprav cela zadeva ne tikala preveč.

Johan je v medli svetlobi natanko opazoval Filipa Hetorija. Zdel se mu je izmučen, oči je imel rdeče obrobjene, kakor bi vso noč ne bil spal. Prižgal si je vržinko in jo po svoji navadi začel premetavati iz enega ustnega kota v drugega. »Naj ti najprej povem novico,« je rekel počasi in skozi zobe. »Zgonc ima za devet tisoč Družbinih deležev.«

Johana je vrglo kvišku, potem pa je spet trdo sedel, da je stol zaškripal pod njim. Žile na sencih so mu začele sunkovito utripati, toda bil je preveč presenečen, da bi bil utegnil pomisliti na svoj stari strah pred kapjo.

»To se pravi, da so oni trije prodali?« je hlastnil čisto brez sape.

»Vsi trije: Majdnik, Rogovile in Šmitek. Šmitek je komaj pred dvema meseci kupil delež za tri tisoč od mene.«

Johan je nenadoma vzrožil. Lica so se mu napela in oči so se podplule s krjvo. Zakrilil je z rokami in zavpil:

»Kaj, hudiča, pa je bilo treba Šmitku prodati polovico deleža? Jaz sem bil že takrat proti! Ti si zmeraj tako prekleto pameten, ali nisi nič mislil? Koga si imel za norca? Mene? Nas vse? Povej, koga!«

Hetori je čakal, da se je Johan izkričal, potem je mirno dejal:

»Čemu se zadiráš name? Saj vendar veš, kako je bilo! Šmitek je hotel pristopiti, mi pa nismo hoteli zvišati glavnice! Tako sem jaz prodal polovico svojega deleža. Do tu

je vse v redu. Samo nečesa nismo vedeli! Nismo vedeli, da je Zgonc poslal Šmitka in mu dal denar! Zdaj pa je dosegel še to, da sta Majdnik in Rogovile prodala svoja deleža.«

Johan je globoko dihal in si z nervoznimi prsti rahljal ovratnik pri srajci. Sovražno je bolščal v svaka. »Tako se mu je končno le posrečilo razbiti Družbo,« je rekel z glasom, ki mu je samemu zvenel tuje.

Rotar se je nemirno presedel in hotel nekaj reči, potem pa se je premislil in samo stol je potisnil še bliže k vratom. Johan se je zbegano zastrmel vanj. Mali mož z nagubanim opičjim čelom mu je nemo pokimal.

»Tak umazanec,« je polglasno rekel Johan. Začutil je, da ga prevzema slabost, kolena so mu drevnela. »Tak umazanec,« je ponovil. »Koliko je plačal?«

»Šmitku nič, saj je bil denar tako njegov. Onima dvema polovico.«

»Polovico?« Johanu se je zdelo, da sanja.

»Da.«

»Kdaj?«

»Danes dopoldne. Šmitek je pomagal Dominiku, opehariti Majdnika in Rogovilca. Videl sem jih, ko so skupaj sedeli pri Jarmu. Malo je manjkalo, da nista tepca na ves glas hvalila dobrotnika, ki se ju je usmilil in jima za polovično ceno odkupil deleža pri Družbi, ki bo tako danes ali jutri propadla. Hetori si je prizadeval, da bi govoril posmehljivo, a le ni mogel zatajiti skrbi.

Johan je premislil njegove besede. Za spoznanje mu je odleglo.

»Kdo pa pravi, da bo Družba propadla?« je rekel zviška. »Deleži so nedotaknjeni, samo gospodarja so menjali. Če jih je Dominik kupil, pomeni, da so veliko vredni.«

»Morebiti jih bo preprodal Herderju,« je previdno opomnil Rotar. »Praviijo, da je Herder usekan na take papirje. Nobeni drugi stvari ne zaupa več, niti gotovini.«

O življenju v puščavi

Na svetu je 25 milijonov kvadratnih kilometrov puščavskega sveta. Ljudje si navadno predstavljamo to področje kot pravi pekel brez možnosti za življenje, za sodobne geologe pa je puščava prava zakladnica naravnih bogastev. Na teh »zakletih« puščavskih področjih se skrivajo veliki zakladi. V afriški puščavi Namib so našli diamante, v Arabiji in Iranu petrolej, v južno-ameriški Atalamiki pa nitrate. Za naravoslovce so puščave področja s specifičnim življenjem in z razmerami, na katere so se domačini že kar navadili.

Vse puščave niso enako vroče, najdemo tudi take z ledeniki, kot je na primer puščava Gobi v Aziji. V Ameriki in Južni Afriki se po nebu nad puščavo pogosto podijo oblaki, opaziti pa jih je tudi marsikje nad Saharo. Navzlic temu so puščave najbolj vroča področja na zemlji. Re-

kordno temperaturo so izmerili v Libiji, kjer se je živo srebro povzpelo na 58 stopinj Celzija v senci. Na drugem mestu so ZDA s 57 stopinjami v tako imenovani Dolini smrti. V azijski puščavi Gobi je sneg dokaj reden sezonski pojav. Prinaša ga veter z neskončnih sibirskih ravnin. Vse puščave so približno enako stare, in sicer 15 milijonov let, nastale pa so v časih, ko so se razvile najvišje gorske verige.

Sahara ima povprečno 12 cm padavin na leto, ponekod pa ni bilo dežja že enajst let. Dežuje v glavnem takrat, kadar se utrga oblak. Tri ali štiri ure po dežju se blatna zemlja že suši in čez nekaj dni spet razpoči. Takoj po dežju poženejo puščavske rastline.

Ameriška država Arizona je ponosna na svojo puščavsko cvetico saguero, ki so jo dali tudi v državni grb. Na puščavskem kaktusu se razvijejo svetovne pomarančne barve. Živali, ki redno pijejo vodo, na teh področjih ne bi mogle živeti. V tisočletjih pa so se razvila živa bitja, ki jih pomanjkanje vode skoraj ne moti. Prilagodila so se jutranji in večerni nizki temperaturi. Če je na zemeljski površini temperatura 65 stopinj, znaša pol metra pod zemljo le še 15 stopinj Celzija. Večina teh živali nikoli ne pije vode. Ratslinojedci, na primer puščavske podgane, grizejo masne rastline, ki imajo v steblih tudi nekaj vlage. Zveri najdejo za življenje potrebno tekočino v krvi svojih žrtev.

Človek seveda ne more živeti brez vode, saj je organizem lahko izgubi z znojenjem tudi nad pol litra na uro. Pri temperaturi 30 stopinj bi človek živel brez vode do tri dni, pri temperaturi 49 stopinj pa bi ne vzdržal brez vode niti en dan. Puščavske ptice se zjutraj prve zbudijo. Ker ne prenesejo visokih temperatur, se že zjutraj najdejo za ves dan, nato pa se vrnejo v gnezda pod razpokami v zemeljski skorji ali pa pod kaktusi. Ptice roparice pijejo kri svojih žrtev, kragulji krožijo visoko nad zemljo in prežijo na plen, puščavske kukavice pa lovijo kače in kuščarje. Toplokrvne živali, na primer podgane, puščavski zajci in kajoti, se zavarujejo pred dnevnim vročino in pripeko s tem, da se kje v senci zvišajo v klobčič.

V prvem večernem mraku puščava spet oživi. — Roparice in zveri se odpravijo na lov. Največ sovražnikov imajo puščavske mi-

ši in podgane. Ponoči vrvi v puščavi življenje, ki si ga človek najbrž ne bo mogel nikoli do-obra ogledati.

FILMSKE zanimivosti

● Tarzan, ki je v svetu znan že 40 let, še ne bo izgubil s filmskega platna. Družba MGM se je odločila, da bo znova posnela prvi film iz serije tovrstnih filmov »Tarzan, človek opica«, v katerem bo nastopil novi Tanzan Denny Miller. Dosedanji Tarzan Gordon Scott pa je začel s snemanjem filma »Tarzanova največja pustolovščina«, ki bo v celoti posnet v Afriki.

● Gina Lollobrigida je prišla v Hollywood, da nastopi skupaj s Frankom Sinatra v filmu »Never So Few« po romanu Toma Clamalea o partizanskem gibanju in granji velike ceste v Burmi za časa druge svetovne vojne. Zunanje prizore bodo snemali v Rangoku, Rangunu in Kolombu. Režiser filma bo John Sturges.

● Družba MGM se je odločila, da posname novo verzijo filma »Cimarron« po romanu Edne Ferberjeve. V tem delu o burnih časih naseljevanja Oklahome bo igral glavno vlogo Glenn Ford.

● Sophia Loren bo igrala skupaj s Clarkom Gablem v filmu »Neapeljski zalivi«, ki ga bodo začeli snemati avgusta v Italiji. Lorenova zdaj nastopa v filmu »Marija X« v režiji Georga Cukorja. Med prihodnjimi filmi, ki jih namerava posneti producent Ponti za družbo Paramount, je tudi nova verzija (menda že sedma) »Carmen«. Film naj bi posneli prihodnje leto v Španiji v režiji Georga Cukorja. Glavno vlogo bo seveda igrala Sophia Loren.

● Scenarist Ben Hecht je prišel v Rim, da dokončno oblikuje scenarij za film »Granada«, ki ga bo v Španiji posnela zahodnonemška družba CCC. — Glavno vlogo v filmu bo igral Mario Lanza.

UDELEZENEC HUSINSKE STAVKE — ODLIČEN REZBAR

Jože Kerošević, nekdanji rudarski delavec iz Husina pri Tuzli je eden najbolj poznanih udeležencev husinske stavke. — Leta 1920 je bil zaprt, dve leti nato pa obsojen na smrt zaradi uboja nekega žandarja. Na sodišču si je z nožem zadal udarec v trebuh. Namesto v smrt — je bil odpeljan v bolnišnico. V preganstvu je ležal 17 let, kjer je postal odličen rezbar.

Po vojni je Kerošević kot rezbar vložil največ truda in moštvo v štafetne palice, ki jih narod Tuzle in razni kolektivi pošiljajo Titu ob priliki njegovih rojstnih dni. Razen tega dela tudi razne okrasne predmete z motivi iz narodnoosvobodilne borbe. Jure Kerošević je zaradi svojega dela cenjen v Tuzli in okolici.

NJEGOVA ŽELJA SE JE IZPOLNILA

Petletni Larry Wioncek iz Detroita boluje za levkemijo, toda k sreči ne ve, da je tako nevarno bolan. Ko so ga njegovi starši, ki mu izpolnijo sleherni željo, vprašali, kaj želi za svoj peti rojstni dan, je odgovoril: »Mnogo, mnogo voščilnih kart.« Oče je poslal urednika nekega časopisa in mu povedal Larryjevo željo, čes da bi le-ta rad spoznal bralece tega časopisa. Rezultat: na svoj rojstni dan je ubogi deček dobil nešteto pisem in kart ob brezštevilnih dobrotočnih ljudi, ki so mu iz vsega srca čestitali ob rojstnem dnevu.

Francoz Louis Lormais je v štirih dneh preplaval 290 km od Montreala do Quebeca. Njegove ustnice so kmalu postale od mraza tako zatekle, da je komaj vzel nekaj čokolade, ki mu jo je dala spremljevalka — njegova žena. Le-ta ga je bodrila, da je vzdržal do konca, kakor je kasneje sam izjavil.

Nansen na filmu

Veliki norveški polarni raziskovalec Fridtjof Nansen bo junak filma, ki ga bodo snemale v koprodukciji tri države — Norveška, Sovjetska zveza, Velika Britanija ali Združene države Amerike. Film o Nansenu si je zamislil ameriški režiser in producent Richard Kaplan, ki je te dni odpotoval v London, da njegove ideje potrdijo tudi drugi.

Predvidevajo, da bo ta film z naslovom »Življenje Fridtjofa Nansena« končan leta 1961, ko bomo slavili stoletnico Nansenovega rojstva. Za ta jubilej bodo posneli še en film o Nansenu, ki

ga bo pripravil norveški režiser Arne Skoneu, ki je prav tako stopil v kontakt s predstavniki sovjetske kinematografije.

Fridtjof Nansen je rojen leta 1861, umrl je leta 1930. Leta 1888 je prvičkrat s smučmi obšel Grönlandijo, v času od leta 1893 do 1896 je bil vodja ekspedicije, ki je na ladji »Fram« preplul vso sibirsko obalo. To ladjo hranijo sedaj v Oslu. Nansen je leta 1895 s smučmi odšel še dalje na sever, kamor do takrat še ni stopila človeška noga. Prišel je do točke, ki se nahaja na 86 stopinj, 14 minut severne širine. Nansen je nato postal profesor univerze, a z oceanografskim raziskovanjem ni prenehal. — Po prvi svetovni

Humor

Zločinec, ki so ga peljali na vislice, je vprašal, kateri dan je. To so mu povedali, da je ponedeljek, je vzdihnil: »No, ta teden se pa slabo začelja!«

Gospodinja Lili so podarili barometer. Dolgo ga ogleduje, potem pa vpraša: »In kje je treba zavrteti, da bo lepo vreme?«

Polde in žena sta šla na izlet v Rim. Stala sta pred Panteonom in strmela. — »Ta vrata izvirajo iz leta osemindesetdeset pred našim štetjem. Se zmeraj so kakor nova,« razlaga vodič. Tedaj sikne Polde ženi v uho: »Si slišala? In vrata naše sijajne kuhinjske omare, ki sem jo kupil pred petimi leti, kakšna so danes?«

Slavni slikar Rembrandt je odgovoril svojim učencem na vprašanje, kako naj slikajo: »Vzemite čopič v roke in začnite!«

»Bral sem, da moški prezgodaj osivijo predvsem zaradi klobukov.«

»Bo že držalo, toda zaradi ženskih klobukov!«

Ali že veste...

...da je najgloblje mehanično vrtnje v led doslej opravila leta 1950 neka francoska polarna odprava. Vrtali so 160 metrov globoko. Strokovnjaki so ugotovili, da je led na Antarktiki debel ponekod celo nad 3700 metrov;

...da je najmočnejša »zarez« v naši zemlji (seveda na kopnem) veliki kanjon v Koloradu (Združene države Amerike). Ta kanjon je dolg približno 500 km, širok 8 do 24 km, globok pa ponekod celo 1,5 km! Z raznimi meritvami so ugotovili, da so nekatere vrste kamenin v njem stare do 160 milijonov let;

vojni je v Društvu narodov zastopal humane ideje, in je bil eden njenih prvih norveških delegatov. Še nadalje se je interesiral za znanstvena raziskavanja, posebno arktična.

Anekdote

Napoleon je jezno pregledoval nekatere polke. »Kdo je vodja te stotnije?« se je ustavil pri nekem pehotnem oddelku. »Jaz, sire,« je dejal častnik in stopil iz vrste. »Ste kapetan?« je vprašal cesar. »Nisem, sire; sem pa iz takega lesa, iz kakršnega rastejo kapetani!« — »Dobro,« je odvrnil Napoleon. »Ko bom potreboval lesene kapetane, ne bom pozabil na vas.«

Znan zdravnik v Wiesbadnu je bil poklican k neki bolni aristokratinji. »No, kako vam gre danes, madame?« je vprašal kakor običajno. »Jaz sem markiza, gospod doktor,« je s podudarkom odvrnila dama. — »Žal mi je, da je tako,« jo je zavrnil zdravnik, »kajti to je bolezen, ki je jaz ne morem ozdraviti.«

Pri nekem znamenitem zdravniku, ki je ležal na smrtni postelji, so stali njegovi tovariši zdravniki in objokovali njegovo izgubo. Ko je umirajoči mož to videl, jih je tolažil: »Ne jokajte, gospodje, da morem umreti. Ne bo svet z mojo smrtjo toliko izgubil, kot vi mislite, kajti pustil bom za seboj tri velike zdravnike.« Vsa od navzočih zdravnikov je mislil, da je morda eden izmed treh, in prosil so ga, da jim pove, kateri so ti slavni možje. »To so voda, gibanje in zmernost,« je odgovoril umirajoči zdravnik.

INDIJSKO PRENASANJE OTROK

Značilno za gričevnato mesto Mussoor v nordijski Himalaji, ki je danes azilna prestolnica Dalaj Lame, je to, da tamošnjega cestnega prometa ne motijo otroški vozički. — Tukaj opazujejo otroci življenje na ulici v gugačoega koša in gledajo na svet iz perspektive, ki je našim otrokom v vozičkih popolnoma neznan.

skega sveta, ki ga zdaj pokriva ledena odeja.

Katera dežela ima največji tujski promet? Italija, ki jo letno obišče nad 9 milijonov ljudi.

● V Londonu so na dražbi prodali rokopisno zbirko pesmi Felixa Mendelssohna. Sedemnajst pesmi s partiturnimi za klavir je doseglo ceno 1300 funtov.

● Vsakdo ve, da so ulice v starih dalmatinskih mestih hudo ozke. Rekord ima splitska ulica, ki je široka komaj 70 centimetrov. Splitčani ji pravijo »Spusti me mimo«, ker se v njej ne moreta srečati odrasla človeka, ne da bi se eden umaknil.

● Nemška razstava radia in televizije bo sredi letošnjega avgusta v Frankfurtu. Po uradnih podatkih imajo zdaj v Zahodni Nemčiji 15 milijonov radijskih in 2,5 milijona televizijskih sprejemnikov. V Veliki Britaniji je 8,9 milijona radijskih in 14,7 milijona televizijskih aparatov.

● Premiero gledališkega dela »Strašen večer« je neki londonski gledališki kritik ocenil z dvema besedama: »Natanko to!«

● Nogometno moštvo iz St. Nazaira (Francija) se je s svetlomodrim avtobusom peljalo v Nantel, kjer je izgubilo tekmo z 4:0. Žalostni navijači tega kluba so potem avto črno prepletkali.

ZANIMIVOSTI

VIRUS TRAHOMA

Južnoafriški zdravniki so izločili virus trahoma, očesno bolezen, za katero boluje v Južnoafriki unija blizu milijon ljudi. Virus je tako neznaten, da so ga zasledili šele pod elektronskim mikroskopom.

KROMPIR IN PARADIŽNIKI SKUPAJ

Nekemu kitajskemu vrtnarju iz Pekinga je menda s križanjem uspelo pridobiti rastlino, ki bo dajala v zemlji krompirjeve gomolje, na steblo pa paradižnike.

● V pariški galeriji Charpentier je bila pred nekaj dnevi prodana privatna zbirka risb, litografij, skic in ilustracij Toulous Lautreca v znesku preko 85 milijonov frankov. Najdražje je prodana risba z naslovom »V cirkusu« za 9 milijonov 600.000 frankov.

V začetku našega stoletja je bila davica najpogostejša bolezen, zdaj pa je v svetovnem merilu čedalje manj bolezenskih primerov te vrste.

● Nekdanji britanski minister Winston Churchill je dal neke-

mu ameriškega producentu dovoljenje za snemanje več televizijskih filmov na osnovi njegovih spominov o drugi svetovni vojni. Aranžman je bil za ključno ob priliki Churchillovega obiska v Ameriki preteklega meseca, v teku tega meseca pa bo podpisana pogodba.

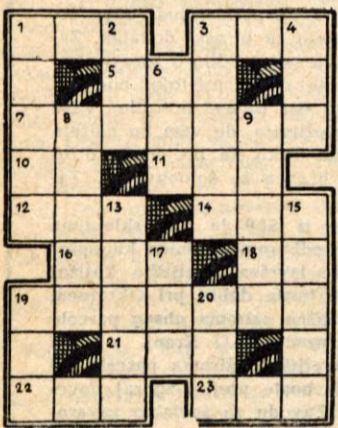
Morene in druge ledeniške plasti na Antarktiki so stare okoli 10.000, podobne plasti evropskih ledenikov pa le nekaj sto let.

● Ameriški črnc James Williams, ki živi v malem mestu na Floridi, je star 104 let. Pred kratkim je pričel obiskovati večerno šolo, da bi se naučil brati in pisati. James Williams je tudi nekatere druge stvari napravil zelo pozno. Prvikrat se je oženil, ko je bil star 60 let, wiskey pa je prvič pil pri 77 letih.

Po najnovejših ugotovitvah prepreči streptomicin gnitje poljskih pridevkov v skladiščih in med prevozom.

● Sovjetski raziskovalci so odkrili na Antarktiki gorsko verigo, ki so ji dali ime »Ruske planine«. Hkrati so zbrali nekaj podatkov o nastanku gor-

KRIZANKA št 12

Vodoravno: 1. vrsta psov (prvi sklon množine); 3. značilna oblika, vrsta; 5. očka; 7. francoski slikar; 10. latinski predlog; 11. del teniške igre; 12. nemška reka; 14. prislov kraja; 16. moško ime; 18. ime črke; 19. Mohamed; 21. pod; 22. skrajni deli suhe zemlje; 23. zadetek pri športnih igrah.

Navpično: 1. davkar; 2. upravna enotica v bivšem Reichu; 3. azijska visoka planota; 4. poseben položaj v šahovski igri; 6. rastlina, trta; 8. pregrinjalo; 9. presledek, stopnje; 13. deli prvost; 15. kovina; 17. grški bog vetrov; 19. doba brez vojne; 20. duhovnik starih Perzov.

Ali sadite po zunanosti?

Nekateri si ustvarijo svoje mnenje o ljudeh že s prvim vtisom in memijo, da je to vedno najbolje. Ali ste vi izbrali zlato sredino? Odgovor na to vam bodo dala naslednja vprašanja.

1. »Boljši je dober glas kakor zlati pas!« Ali se strinjate s tem?	da	ne
2. Bolje je biti brez draguljev kot nositi lažne. Ali se strinjate s tem?		
4. Ali radi vidite, da so tkanine, ki prekrivajo vaše pohištvo, obarvane z živimi kontrasti?		
5. Ali menite, da je fizična lepota dragocenejša od moralne?		
6. Vojaki v angleški vojski se brijejo tudi zjutraj pred bitko. Menite, da je to dobro?		
7. Ali imate raje angleške nesimetrične parke ali francoske simetrične?		
8. Ali lahko prepoznate glas po telefonu?		
9. Ali raje kupujete v trgovinah, ki imajo privlačnejše izločbe?		
10. Ali imate raje filme z idejo, ki želi nekaj dokazati, ali enostavne zabavne filme?		
11. Ali menite, da je izgled nekega jedila važen?		
12. Bolje je, da izgledate siromašni kot bogati, a to samo zato, da ne ustvarjate zavisti in ne izivate nepotrebne pozornosti. Ali se strinjate s tem?		
13. Ali človek s tem, da je nemarno oblečen, pokaže, da je majhen po duhu?		
14. Ali kupujete prvenstveno proizvode, ki so dobro reklamirani?		
15. Ali menite, da je šminkanje potrebno.		
16. Ali imate radi razkošno cvečje?		
17. Ali imate radi javne svečanosti?		

Dodajte vsakokrat po eno točko, kadar ste odgovorili da na vprašanja: 3, 4, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 17. Prav tako po eno točko, kadar ste odgovorili ne na: 1, 2, 7, 8, 10, 12, 16.

Če imate več kot 12 točk, dajete veliko važnost zunanemu izgledu. Lahko bi rekli, da vamete v obzir samo zunanji izgled stvari. To je nevarno, ker se lahko velikokrat prevarate.

Med 7. in 12. točkami pomeni, da imate radi stvari in ljudi s prijetnim izgledom, a svoje sodbe ne ustvarjate po zunanosti. To je pravilno.

Če imate manj kot 7 točk pomeni, da vaš prezir zunanje izgleda kaže na neko temeljno nezaupanje. Malo več zaupanja (četudi ni povsem upravičeno) vam bo prav gotovo prineslo veselje.